

KRONIKA
RODU
KÁBRTŮ

původem ze Lhoty u Nahořan

Věnuji tuto Kroniku památce mé matky Věry Šedivé, rozené Kábrtové.

Ing. Zdeněk Šedivý

Místo úvodu

V roce 2012 jsem začal amatérské genealogické bádání po životních osudech svých předků. Matriky, které již byly na webu Státního oblastního archívu v Zámrsku dostupné, mne zavedly nejdříve k předkům mé matky, které jsem postupně nacházel v místech, jejichž umístění v Orlických horách a jejich podhůří jsem očekával, ale u nichž jsem znal pouze jejich jména, někdy ani ta ne. To se během dalších let změnilo. Postupně jsem obce tohoto regionu na vlastní oči poznával, někdy jsem měl štěstí vidět i chalupu alespoň zvenčí v téměř původním stavu, někdy již přestavěnou a někdy již na jejím místě bylo prázdné místo nebo novější dům. Poznal jsem a nadále poznávám místa a začal jsem se ještě více zajímat o dějiny českých zemí a o to, jak se běh dějin promítal nebo mohl promítnout do života regionu Orlických hor, Podorlicka, Novoměstska a Náchodska a do života mých předků.

Vývod z předků jsem zpracovával a stále zpracovávám jak po mužské, tak i po ženské linii, rodokmen tedy krásně košatěl. Kromě toho jsem poznal řadu nových lidí se stejným koníčkem, z nich se někteří stali mými přáteli.

Jako prvního pana Josefa Švorce s manželkou. S oběma jsem se tzv. náhodou setkal na pouti v Ohnišově, seděli před námi a já jsem tetě Blance vyprávěl o svých prvních genealogických krůčcích, paní Švorcová se k nám obrátila a prohlásila: „ O tom si promluďte s naším tátou, to není jeho koníček, ale přímo kůň!“ A ono opravdu. Stali se z nás přátelé a dal mi opravdu cenné rady i některé informace do začátku. S panem Švorcem máme společné předky z rodu Kábrtů, s paní Švorcovou, rozenou Hartmanovou koneckonců také. Ke konci 2. světové války docházela z Ohnišova do měšťanské školy v Dobrušce, jeden školní rok i s mojí matkou, Věrou Kábrtovou, kterou rodiče poslali k babičce Matuškové do Ohnišova. Ve Dvoře Králové nad Labem byly totiž za okupace některé textilky přeměněny na zbrojovky a oni se obávali případných náletů spojeneckých vojsk.

Získal jsem i nové kamarády, když se z inženýra Milana Buchty z Brna, kterého jsem znal jako sympatického obchodního partnera, vyklubal zapálený a zkušený genealog. Později i Františka Duška z Mezilesí (také do Mezilesí nás Kronika

zavede), se kterým jsem se seznámil na setkání Akronu (Archiváři, kronikáři, rodopisci Orlických hor a Náchodska) v létě 2015.

Již tehdy jsem věděl, že budu později chtít zpracovat rozrod rodu Šedivých a rozrod rodu Kábrtů. Částečný rozrod rodu Kábrtů jsem mohl zpracovat dříve, na zveřejnění matrik z míst, spojených s rodem Šedivých, jsem ještě čekal. Při studiu knih, které napsali zkušení profesionální genealogové i vlastním „selským“ rozumem jsem dospěl k tomu, že Kronika bude pro čtenáře z rodiny a možná i pro další čtenáře zajímavější, než pouze jména a data narození, sňatků a úmrtí v rodokmenu.

Protože jde o Kroniku rodu Kábrtů, jistě nás zajímá, jaké má toto příjmení původ. Česká příjmení obecně vznikala v průběhu 14. až 18. století. Dědičné užívání příjmení bylo však uzákoněno až v roce 1780, za vlády Josefa II. Příjmení Kábrtů, a to nejenom mých předků z rodu Kábrtů, bylo v matrikách a gruntovních knihách uváděno i v těchto podobách: Gabert, Gabrta, Gabrt, Kabrth, Kabert, Gábrt, Gebert, Gebrt, Kebhart, Kebert a nakonec se ustálilo jako Kábrt. Toto příjmení má svůj původ v německém Gebahart, Gebhart, Gabhardt, přičemž geba znamená dar, hart pak tvrdý, pevný. Tedy pevný dar v podobě lidí, věřím, že Kábrtové byli spíš pevní než tvrdí a byli darem pro své blízké i sousedy.

Když jsem začal pátrat po svých předcích a jejich osudech, věděl jsem téměř s jistotou, že se potkám s rolníky. Na rozdíl od některých lidí, kteří touží najít mezi předky alespoň nějaký šlechtický rod, i kdyby byl z té nejnižší šlechty, jsem tuto touhu nikdy neměl. Kronika rodu Kábrtů se odehrává v obcích poblíž Nového Města nad Metují, které je nazýváno pro svůj nádherný vzhled českým Betlémem. Naše Kronika začíná rokem 1634, kdy se majitelem novoměstského panství stává Walter Leslie, (nar. 1605, zemřel 1667). Jako skotský katolík opustil pro víru svou vlast, usadil se ve Štýrsku a vstoupil do vojska Ferdinanda II. Byl hlavním iniciátorem zavraždění Albrechta z Valdštejna a dalších odpůrců tehdy vládnoucího císaře Ferdinanda II. dne 25. 2. 1634 v Chebu. Za to byl jmenován velitelem pluku a později

pozýšen na polního maršálka a říšského hraběte. Z trčkovského majetku poté obdržel od císaře novoměstské panství a statek Německá Čermná v Kladsku.

Laskavý čtenář jistě pochopí, proč je mi milejší být potomkem pracovitých a poctivých rolníků. V souvislosti se slovy poctivý a pracovitý mi dovoluňte ještě jednu poznámku. Hned od začátku genealogického bádání jsem sám sobě slíbil, že nechci v žádném případě zamlčovat případné poklesky svých předků, zároveň je přitom nechci nikterak soudit či odsuzovat. Vždy budu chtít co nejlépe poznat jejich život, životní podmínky, jejich osudy a je samotné.

Mým dalším koníčkem je astrologie, tedy astrologie, která se zajímá o psychologický portrét daného jedince. Za více jak 15 let jsem zpracoval více nativních horoskopů pro žijící osoby a oni mi zpětně říkali, jak jsou překvapeni jeho pravdivostí, a to jak v kladných, tak i stinných stránkách své povahy. Začal jsem tyto nativní horoskopy tedy zpracovávat i pro některé své předky, protože kromě jejich osudů, někdy stručných, chci poznat i jejich osobnost. S podstatnými povahovými rysy některých mých předků seznámím také čtenáře této kroniky.

Doufám, že bude četba této kroniky pro čtenáře alespoň zčásti tak zajímavá, jako pro mě byla zajímavá práce na získávání faktů a jejich přetvoření na - jak doufám - poutavý, ale přitom pravdivý příběh.

Kapitola první - Lhota 1630-1659

Naše vyprávění nás zavádí do okolí Nového Města nad Metují, které je v příloze zobrazeno na mapě z roku 1619 [M1.pdf](#), a na současné mapě [M2.pdf](#), poté i na mapě stabilního katastru z roku 1840, která nás zavádí již přímo do obce Lhota u Nahořan [M3.pdf](#). Z této obce rodina Kábrtů - přesněji řečeno rodová větev rodu Kábrtů, jejímiž posledními mužskými potomky byli můj děda Karel Kábrt a jeho mladší bratr Josef Kábrt - pochází.

Původ jména obce Lhota je jako jméno dalších Lhot a Lhotek jasný. Toto jméno dostávaly obce zakládáné na lesní půdě. Osadníci byli do jisté lhůty, na přesně smluvený počet let, osvobozeni od všech platů za práci, spojenou s vykácením lesa a kultivací půdy. Říkalo se o nich, že jsou na lhotě. První písemná zmínka o „naší“ Lhotě u Nahořan je z roku 1405, která v latinském jazyce uvádí kromě jiných i vesnici Lhota v držení Oldřicha z Černčic, který r. 1405 vedl jistý spor o církevní poplatky s černčickým plebánem Alešem.

První písemný záznam o rodu Kábrtů ze Lhoty u Nahořan je z roku 1643, kdy se 18. 3. 1643 narodil otci Martinu Kábrtovi a jeho manželce Dorotě syn Jan [1.pdf](#). V té době do konce třicetileté války zbývalo ještě více jak 5 let. Jedno z nejtěžších období třicetileté války však prožívaly Čechy i Novoměstsko při švédském vpádu do země na jaře roku 1639. V červnu se švédská vojska dostala i na Náchodsko, kde vyplenila Českou Skalici, vypálila Hronov a obsadila Nové Město nad Metují. Měšťanům se zde za Švédů nevedlo zas tak špatně, neboť emigrant Zdeněk hrabě z Hodic, [2.pdf](#) v té době plukovník švédské armády, se prý osobně znal s některými z jejich představitelů.

Hůře na tom však byly okolní vesnice, protože po dobytí Nového Města švédské vojsko plundrovalo okolí. Následky třicetileté války byly pocíťovány v celé zemi, nejvíce však tam, ostatně jako v každé válce, kudy táhla vojska. Na příloze č. [33.pdf](#) je patrné, že jenom v letech 1639 až 1640 toho obyvatelé Novoměstska museli „zažít“ poměrně dost. Z dochovaných historických pramenů je patrné, že nebyl

prakticky rozdíl mezi „přátelskou“ a „nepřátelskou“ armádou“, plenili a loupili všichni. V důsledku hladomoru a nemocí zemřela nejméně jedna třetina obyvatelstva českých zemí, zanikly celé vesnice. V té době dochází k úpadku zemědělství v důsledku nedostatku pracovních sil, poklesem procházejí i řemesla a vyliďňují se i města. Současně s rekatolizací je utužováno nevolnictví.

Také Lhota u Nahořan byla jistě těmito důsledky postižena, a to jak z výše uvedených důvodů, tak i proto, že: nebyla jako dnes stranou hlavních silničních tahů, ale ležela od dávných dob na zemské stezce „Hradečanka“ a později ležela na silnici vedoucí stejnými místy (od Hradce Králové přes Rohenice, Lhotu u Nahořan, Provodov a dále na Náchod).

Jak jsme již uvedli, je první písemně doloženou generací rodu Kábrtů manželský pár Martina a Doroty Kábrtových. V Berní rule (14, Kraj Hradecký III) z roku 1654 [1V.doc](#) jsou na stranách 20 a 21 uvedeny zápisy o vsi Lhota, obec Nahořany. Na straně 21 je pak kromě jiného toto:

Dorota Kábrtka, rolí má 60 strychů, 5 potahů, 7 krav, 9 jalovic, 20 ovcí a 5 svíní

Ze zápisu vidíme, že Dorota Kábrtová již v tomto roce byla vdovou. Martin Kábrt tedy zemřel někdy mezi lety 1647 až 1654. Dále je zřetelné, že přes všechny výše uvedené možné pohromy třicetileté války byli Martin s Dorotou - a poté Dorota samotná - poměrně movitými sedláky. Pro představu, jeden strych, neboli staročeský korec má 2837 metru čtverečního, tedy 60 korců je zhruba 170 000 m², tedy 1700 arů nebo 17 hektarů, tedy plocha široká 100 m (jak většinou tyto lány za statkem či chalupou široké byly) a dlouhá 1700 m.

V onom roce 1654 byl římským císařem a českým králem Ferdinand III. Habsburský, který panoval v letech 1637 až 1657. Právě on v době poválečné konsolidace nechal vytvořit první katastr, soupis všech obcí, tzv. Berní rulu (1654) a Soupis poddaných podle víry (1651) [2V.doc](#). Tehdy tyto dokumenty sloužily k „dokonalejšímu“ vykořisťování poddaných a k jejich rekatolizaci, dnes jsou to trochu paradoxně důležité genealogické prameny, zejména v místech, kde ještě matriky v těchto letech nebyly vedeny.

Když jsem listoval v zapůjčeném Soupisu poddaných podle víry, očekával jsem, že se ve Lhotě u Nahořan „seznámím“ s celou rodinou Kábrtů, třeba i s Martinem. Jaké však bylo mé zklamání, když jsem je ve Lhotě nenašel. Přitom ve Lhotě soupis evidentně udělán byl, je zde například rodina Lukáše Šafářů, rychtáře, s přibližně stejně velkým hospodářstvím jaké měli Kábrtovi a v soupise jiných rodin jsou i malé děti, což nebylo povinné (museli se zapisovat pouze děti starší jak devět let). Přitom rodina Kábrtů evidentně ve Lhotě žila v roce 1647 (zápis o narození syna Matěje) [4.pdf](#) i v roce 1654 (Berní rula). V případě, že by v Soupise nebyla celá Lhota, bylo by možné, že se soupis ztratil nebo nebyl vůbec vyhotoven. O radu jsem žádal zkušenější genealogy a archiváře. Nejpravděpodobnější se mi jeví vysvětlení známé genealožky paní Blanky Lednické, které jsem se na to měl možnost zeptat při besedě v úpické knihovně v březnu 2016. Možný důvod číslo 1 - chybějící list, možný důvod číslo 2 - nechtěli je jako zaryté protestanty, české bratry, do seznamu uvádět, už jich tam měli dost. Důvod č. 2 se mi zdá pravděpodobnější od ledna 2016, kdy jsem navázal, zatím pouze písemný, kontakt s panem Milanem Koncosem, jehož žena byla za svobodna Kábrtová, a jsme s ní přímo spříznění přes Václava Josefa Kábrta (1742-1826). Ona je z větve nejstaršího syna Václava, kováře v Provodově. Milan Koncos mi kromě jiného napsal: „Tato větev Kábrtů byla známá tím, že dříve vyznávala protestantskou víru (augšpurskou).“

*Tedy jenom pro připomenutí, nacházíme se v roce 1654 a ve Lhotě u Nahořan. Doložitelně zde žije Dorota Kábrtová, vdova po Martinu Kábrtovi. Spolu s ní tam žijí i jejich děti, Jakub (*1630), Václav (*1633), Salomena (*1636) a Magdalena (*1640), synové Jan (*1643) a Matěj (*1647) zemřeli jako děti ještě před tímto rokem. Rodina má na tehdejší dobu poměrně slušné životní podmínky. Nepochybně se již všechny děti podílejí nějakým způsobem na chodu hospodářství, včetně nejmladší Magdalény, které je v tom roce 14 let. V lednu 1657 rodina slaví svatbu dcery Salomeny. Ta se ve svých 21 letech vdává za Jana Konečného z nedalekých Nahořan.*

V létě 1659 umírá Dorota Kábrtová, pravděpodobně uprostřed žní, a je pohřbena 8. srpna na hřbitově u kostela Svatého Ducha v Krčíně (dnes součást Nového Města).

Matriční zápis o jejím úmrtí [5.pdf](#) (tak jako ostatní zápisy z té doby) neuvádí její věk, zápis sloužil ostatně tehdy zejména jako záznam o provedeném církevním úkonu. Věk však pro naše předky nebyl tak důležitý jako pro nás, čas spíše vnímali jako pravidelné střídání ročních období. Protože pro nás již důležitý je, dovolíme si odhadnout dle data narození syna Jakuba její věk na nejméně 50 let. V tomto roce tedy Dorota odešla z tohoto světa, zhruba 10 let po svém manželovi, jako poslední člověk z rodu Kábrtů, který se pravděpodobně narodil ještě do relativně klidné doby před rokem 1618.

Kapitola druhá - Lhota 1660-1693

Tak, jak je tomu vždy, i po smrti Doroty Kábrtové šel život dál. Za necelý půlrok, 18. ledna 1660, se ve věku 26 let oženil Václav Kábrt, syn zesnulých rodičů Martina a Doroty, můj přímý předek. Za ženu si vzal osmnáctiletou Kateřinu Pitašovou z blízkých Vrchovin. Dle Knihy gruntovní vsi Lhoty, z let 1684-1873 (Vs Nové Město nad Metují, kniha č. 200, SOA Zámorsk) se dnem 4. března 1660 dle závěti Martina Kábrta (a tehdejšího zvykového práva jako nejmladší syn) stal majitelem gruntu Václav Kábrt, a to i s povinnostmi vyrovnat se s dalšími dědici [6.pdf](#) [7.pdf](#).

Osudy dalších potomků Martina a Doroty nebudeme dále sledovat, ale zaznaménáme, že se v příštích letech Magdalena provdala za Matěje Zábrodského ze Lhoty (1664), Jakub se ve svých 40 letech roku 1671 oženil s Magdalenou Stárkovou, také ze Lhoty.

*Václavovi a jeho ženě Kateřině se postupně v letech 1660 až 1682 narodilo 10 dětí, jako prvorozená dcera Magdalena 26. října 1660, jako poslední Samuel 14. srpna 1682. Z deseti dětí se pět dožilo dospělosti (Magdalena*1660, Dorota*1662, můj předek Jan*1665, Martin*1669 a Marie*1672) a vstoupilo do manželského svazku.*

Rok 1678 je smutným rokem v životě Václava Kábrta a jeho ženy Kateřiny, stejně tak jak jejich dětí. V již zmíněné Berní rule je poznámka z tohoto roku:

„vh.dř. k 2.kv.1678“

Zdánlivě „nevinná“ poznámka však znamená rodinnou tragedii nejen pro rodinu Kábrtových, ale také pro jejich sousedy ze Lhoty - pro rodinu Tomášových, Sádlových, Jaubiců a Zábrodských. Jejich usedlosti vyhořely (vh.) a v důsledku toho byli sice osvobozeni od placení daní (dř. znamená defalcírování) ve 2. čtvrtletí 1678, ale to jistě byla úleva jen částečná. V tomto roce také 21. čerona umírá ve věku necelých pěti let jejich dcera Marie. Můžeme se jenom domnívat, zda v přímé či nepřímé souvislosti s velkým požárem a jeho následky, v každém případě tento rok znamená zlom v jejich životě.

Kromě této „malé“ rodinné historie vždy „kráčeji kolem velké dějiny“, které se v pozitivním i negativním slova smyslu dotýkaly našich předků, tak jako se dnes dotýkají i nás. Významnější dějinné události proto v této kronice také zmíníme.

V roce 1680 vypukly na 160 panstvích tzv. selské rebelie, které byly tvrdě potlačeny. Nenašel jsem doklady o tom, že by se to kromě opočenského panství týkalo i panství novoměstského. Avšak zejména kvůli tomuto ozbrojenému povstání vydal císař Leopold I. robotní patent, který měl usměrnit libovůli panstva, ve svém důsledku však znamenal kodifikaci robotních povinností a omezování osobní svobody pro všechny poddané.

V době vrcholících žní, dne 14. srpna 1682 Kateřina porodila syna Samuela a tento den také na následky porodu ve věku 40 let umírá. Malý Samuel ji následuje za pět dní... [8.pdf](#)

Než budeme v líčení osudů rodu Kábrtových pokračovat, chci se s vámi podělit o pocity, které jsem zažil při nálezů těchto matričních zápisů. Nejdříve smutek, přestože jsem si říkal, vždyť to už je téměř 350 let stará historie. A poté, již racionálněji, jak je tento zdánlivě individuální osud jedné rodiny podoben, téměř modelově, osudům předků nás všech. Pravidelné porody potomků, vysoká dětská úmrtnost, časté hromadné požáry dřevěných usedlostí a s nimi spojené ekonomické a sociální úpadky, úmrtí matky a dítěte při porodu nebo brzy po něm.

Václavu Kábrtovi bylo v roce 1682, tedy v roce kdy zemřela při porodu jeho žena Kateřina, 48 let. Již se neoženil, mimo jiné asi i proto, že nejmladšímu žijícímu dítěti, dceři Marii bylo tehdy již 10 let, a ženské práce mohly zastat nejstarší dcery, které se poté v dalších letech vdaly – Magdalena za Jana Jukla z Bohuslavic v roce 1684, Dorota za Jana Zeleného ze Lhoty v roce 1688.

V roce 1691, 25. října, se ve věku 25 let oženil můj předek Jan Kábrt. Za ženu si vzal Dorotu Kosařovou, ze Lhoty, které bylo tehdy 22 let. Lze předpokládat, že se přiženil do chalupy Kosařovic rodiny, která v roce 1771 dostane číslo popisné 24.

Václav Kábrt tedy vypravil svatbu dvěma dcerám a synu Janovi. 24. března 1693 však ve věku 60 let umírá. Tím končí další pomyslná etapa v životě rodu Kábrtových. Žezlo přebírá nastupující generace.

Martin se stává majitelem gruntu dne 1. dubna 1693, samozřejmě s povinností vyplatit další dědice a ve věku 24 let se 10. října 1693 žení. Jeho nevěstou je dvacetiletá Kateřina Kratěnová z Nahořan. Protože v této době ještě neexistovala popisná čísla, neznáme místo, kde se tento grunt a pozemky k němu náležící nacházel, víme jenom to, že dle stabilního katastru obce Lhota z roku 1841 potomkům Martina (syn Václava, vnuk Martina) již žádný grunt a pozemky k němu náležící již nepatřily.

Kapitola třetí - Lhota 1694-1737

Pokračujme tedy v rodové linii, kterou jsme opustili 25. října 1691, kdy se oženil pětadvacetiletý Jan Kábrt s dvaadvacetiletou Dorotou Kosařovou ze Lhoty. Uvedme, že svatby snoubenců z Novoměstské farnosti se konaly v Novém Městě nad Metují, v kostele Nejsvětější Trojice, který byl vystaven spolu s městem v letech 1513-1523, vyhořel v roce 1526 a byl znovu postaven v roce 1540). [9.pdf](#)

*Janovi a Dorotě se v letech 1695 až 1715 narodilo 6 dětí, pět chlapců a jedno děvče, z nich se prokazatelně dospělého věku dožili jen Jan (*1703+1763) a Josef (*1715+1756). Pohřby vlastních dětí byly smutnou, ale nedílnou součástí jejich života. Tak tomu bylo u chudých, bohatých i u urozených. Jak již bylo zmíněno, nebožtíci ze Lhoty u Nahořan byli pohřbíváni na hřbitově u kostela Svatého Ducha v Krčíně, který je nejstarší stavební památkou na území Nového Města, ze 13. století. [10.pdf](#) Je matričně doloženo, že na tomto hřbitově byla pohřbena roční Marie v dubnu 1707 a desetiletý Václav v lednu 1710.*

Ale pojďme k těm veselejším stránkám života. Jistě slavili radostně křtiny, když se můj přímý předek Josef Kábrt narodil jako nejmladší potomek Jana a Doroty, a to 16. ledna 1715, více jak 8 let po předešlém synovi Jiřím. V té době bylo Dorotě již 46 let. Možná by někdo řekl, že další existence této rodové větve již visela na vlásku, jiný, že to byl osud, že to prostě tak muselo být.

Dovolte nyní malé odbočení. Již bylo popsáno první místo, kde začíná známá historie rodu Kábrtů, byly zaznamenány první generace, ale nebylo zmíněno, jak žili a mysleli, kde bydleli a co jedli. Tedy snad jenom pro připomenutí a vcítění se do atmosféry té doby.

Jak mysleli

Přestože zejména v severovýchodních Čechách bylo nejvíce protestantů, byla rekatolizace během prvních sta let „úspěšná“. Ale naši předci, bez ohledu na církev, vždy upřímně věřili v Boha a snažili se i bohabojně žít, kromě toho byly ve spojení

s přírodou a dodržovali některé „pohanské“, tedy předkřesťanské zvyky. Byli pověřiví, spojeni pevně s místem svých životů a nejbližším okolím. Jejich život se opravdu odehrával v kruhu, a to jak v kruhu liturgického roku, tak i proto, že změny ve společnosti byly pomalé a v jedné generaci téměř neviditelné. Každodenní tvrdou práci si zpestřovali radostnými oslavami všeho druhu (svatby, křtiny, posvícení).

Jak bydleli

V našem kraji byla nejrozšířenějším typem lidové architektury roubená či poloroubená stavba, spojující obytnou a hospodářskou část, krytá doškovou střechou. Došky se vázaly ze žitné slámy.

Co jedli

Jídlo bylo daleko prostší než nyní. V peci pekli velké bochníky chleba, o svátcích koláče a buchty, maso bývalo zřídka. Jedli hodně luštěnin, brambor a různé druhy kaší, například pohankovou. Polévka, kromě jiného i nám známé kyselo, se jedla k snídani, obědu i večeři. Chléb bylo posvátné jídlo. Před jídlem i po jídle se modlili.

Jistě podobně žili i Jan a Dorota Kábrtovi se svými syny. Ještě během jejich života se jejich starší syn Jan oženil v roce 1723 s Kateřinou Poláčkovou, také ze Lhoty. Oba dva se dožili na tehdejší dobu poměrně slušného věku. Jan umírá ve věku 64 let 17. března 1730, Dorota 10. července 1737 ve věku 68 let. Tak končí další kapitola v životě rodu Kábrtů.

Kapitola čtvrtá - Lhota 1738 - 1769

Josef Kábrt se po smrti rodičů ve věku 23 let žení. Dnem svatebním je 26. leden 1738. Jeho manželkou se stává Anna Rolcová z Nahořan. V den svatby je jí třináct let, dva měsíce a dva dny.

To je i na tehdejší dobu neobvyklé, nevěstám bývalo nejméně 14 let. V matričním zápise je zapsáno, že byla dcerou Jana Rolce z Nahořan. Jan Rolc se narodil 1. 10. 1675 v Bohuslavicích a zemřel 14. 1. 1746 ve věku 71 let v Nahořanech. Za ženu si vzal 15. 1. 1702 Dorotu Žabkovou z Vršovky. Do Nahořan se pravděpodobně přestěhovali mezi roky 1724 až 1737. Potud vše v pořádku. Ale...

Jan Rolc se ženou Dorotou neměli ani jedno dítě! A jediným párem, kterému se narodila dcera Anna Rolcová je Martin Rolc a jeho žena Dorota, kterým se v Bohuslavicích v letech 1709 až 1724 narodilo 7 dětí, jako poslední Anna Rolcová dne 9. března 1724. [11.pdf](#) Jsou tedy dvě možnosti, buď se pan farář při zápisu o sňatku [12.pdf](#) spletl, nebo si bezdětní manželé Jan a Dorota Annu osvojili. Obojí určitě bylo možné, já se spíše domnívám, že došlo k osvojení nejmladší Anny bezdětnými manželi. Nutno podotknout, že Martin a Jan Rolc byli bratřenci, jejich otcové Jiří a Jan byli syny Václava Rolce, jak jsem při pátrání zjistil.

Tuto otázku jsem tedy řešil nejenom z pohledu tzv. historické pravdy, ale i proto, že jsem chtěl vědět, zdali se Josef a mladičká Anna „nemuseli“ brát. Nemuseli, prvorozený Martin (Matěj) Kábrt [3V.doc](#), je narozen 23. října 1738, tedy až 10 měsíců po svatbě. Správné řešení tohoto rébusu podporuje, i když samozřejmě ne absolutně, zápis o úmrtí Anny Kábrtové, rozené Rolcové, která zemřela 16. 11. 1775 ve věku 50 let, [13.pdf](#) tedy údaj o věku v době úmrtí podporuje její datum narození. Zároveň je na tomto příkladu vidět, že je často rodinná amatérská genealogie opravdu zajímavou „detektivní“ zábavou.

Josefovi a Anně se postupně v letech 1738 až 1758 narodilo 7 dětí, 4 z nich však zemřely v dětském věku, dcera Dorota Anna v roce 1773 ve věku 22 let. Dospělého

věku se tedy dožili pouze dva synové, prvorozený Martin (Matěj) Kábrt [3V.doc](#) a přímý předek Václav Josef Kábrt.

Spolu s Josefem a Annou se ocitáme v roce 1740, kdy po smrti císaře Karla VI. se vlády nad rakouskou monarchií a tedy i nad českými zeměmi ujímá jeho dcera Marie Terezie. Mladičká Marie Terezie, dcera zesnulého císaře a dědička trůnu, se záhy ocitla ve velmi dramatické situaci, když její nástupnictví, jež se zdálo být zajištěno tzv. pragmatickou sankcí, bylo zpochybněno nejen Francií, ale i jejími příbuznými v Mnichově a Drážďanech. Zcela bez skrupulí ovšem tehdy vystoupil po smrti pruského krále Fridricha Wilhelma I. jeho syn Fridrich II., který již na podzim vpadl do Slezska a nárok na toto bohaté území cynicky zdůvodňoval obranou proti nepřátelům mladičké panovnice.

Slezské války, první v letech 1740 až 1742, druhá v letech 1744 až 1745, třetí pak v letech 1756 až 1763, se pravděpodobně netýkaly přímo území, o kterém hovoříme, ale v jejich důsledku došlo ke ztrátě Kladska a větší části Slezska, a tak se Náchodsko, Novoměstsko a Orlické hory staly pohraničním územím českých zemí a říše rakouské.

Ale vraťme se zpět k Josefovi a Anně. Josef a Anna byly dle dat narození Kozoroh a Ryba. A já jsem slíbil, že něco povím i o poznávání předků pomocí jejich horoskopů. Jak jejich osobní horoskop, tak i partnerský horoskop mi napověděly, že k sobě byli silně přitahováni, ale že jejich vztah nebyl bez napětí, a to jak pozitivního, tak i negativního. Z vlastního pozorování partnerských dvojic se mi potvrdila teorie z knih, že vztahy mezi znameními Země (Kozoroh, Býk, Panna) a Vody (Ryby, Rak, Štír) jsou přes všechny peripetie stálé a trvalé a téměř se nerozpadají ani v dnešní „rozvodové“ době. V tomto případě manžel Josef jako Kozoroh dával vztahu tvar (nádobu na vodu z hlíny), manželka Anna pak jako Voda dolávala do této nádoby vodu, tedy dávala vztahu náplň.

V červenci 1741 se Josefovi a Anně narodila dceruška Anna, která však po sedmi dnech umírá.

Hned v roce 1742 se jim však narodil další syn, můj předek Václav Josef Kábrt, narozený 22. září 1742.

Následující rok 1743 je opravdu významným mezníkem v životě rodiny Josefa Kábrta.

Z *Knihy gruntovní vsi Lhoty, z let 1684-1873 (Vs Nové Město nad Metují, kniha č. 200, SOA Zámorsk), strana 184, citujeme:*

Chalupnik Jozef Kabrth

Letha Panie 1750 vyhledáno ze staré knihy gruntovní červené, Rychty Lhotské, že jest Jozef Kabrth Letha Panie 1743 sobie vystavěl svým nákladem chalupu tuto na Obci Lhotské, ošacujež sobie takovou_ _ _ _ za 30 zlatých

Tak má Chalupu zaplacenau [14.pdf](#)

Díky dalším zápisům v uvedené gruntovní knize, kde jsou zapsány záznamy o jejím dědění, známe její číslo popisné 16, které dostala přiděleno v letech 1770-1771. Známe také její dnešní stav [15.pdf](#) a dle Stablního katastru z roku 1841, kdy ještě byla v majetku potomků Josefa Kábrta i její polohu. Chalupa je v uličce vedoucí severozápadně od návsi (od křížku - Boží muka), červené číslo 16 ve žlutém obdélníku se silnější čarou vpředu (tedy dřevěná stavba s vchodem zepředu), na stavebním pozemku č. 34 (černé číslo), patří k němu nevelká zahrada (zelený pozemek s červeným číslem 13). [16.pdf](#)

Jak jsme již uvedli, panovnící byla v těchto letech Marie Terezie, která svými patenty provedla řadu reforem. Bylo například sjednoceno trestní právo v Rakousku a českých zemích, bylo zakázáno mučení, byly vytvořeny tereziánské katastry, soupisy půdy, domů a obyvatel.

Na tomto místě chci uvést další reformu, o které se myslím, že není příliš známá, a přitom se mi jeví jako velmi důležitá. V roce 1751 byl vydán ohňový patent, stanovující průlomové zásady požární ochrany, zejména stavbu domů z nehořlavých materiálů a vybavení vesnic zvoničkami s nepřetržitou vartýřskou službou. Když

pomyslím na velký oheň ve Lhotě v roce 1678, šlo jistě o důležité opatření, které alespoň trochu snižovalo riziko požáru a zvyšovalo možnost jeho likvidace.

Josef Kábrt umírá 2. ledna 1756 ve věku nedožitých 41 let. Sňatku svých dvou synů se již, na rozdíl od manželky Anny, nedočkal. Nejstarší syn Matěj (Martin) se na základě smlouvy z 18. června 1765 mezi ním a vdovou Annou ujímá chalupy s pozemkem i inventářem, spolu s vejmiňkem pro matku a povinností vyrovnat se s dalším dědicem, Václavem Kábrtem. [17.pdf](#) Matěj se poté v listopadu 1765 žení s Dorotou Stolínovou z Blažkova.

Rok 1765 je významný i pro celou rakouskou monarchii, toho roku se jako spoluvládce se svou matkou Marií Terezií ujímá vlády Josef II., nazývaný též selský císař nebo císař reformátor.

Mladší bratr Matěje, Václav Kábrt, můj přímý předek, se žení 19. listopadu 1769, v kostele svatého Petra a Pavla na Novém Hrádku. Za ženu si bere Dorotu Francovou z obce Libchyně, číslo popisné 11. Za zmínku stojí, že kromě svědků, Jana a Václava Suchánků z Libchyně (Václav byl zároveň družba) jsem při sestavování rodokmenu, kdy se postupuje proti toku času, poprvé v tomto matričním zápise zaznamenal jméno Lhota (psáno Lhotta). V zápise je uvedena jako vdaná žena (mul, tedy mulier) Kateřina, manželka Jana France a asi jako družička Dorota, dcera téhož, obě ze Lhoty. Tehdy jsem ještě nevěděl, o kterou Lhotu se jedná a už vůbec ne, že mě do této Lhoty u Nahořan, o jejíž existenci jsem neměl ani tušení, zavede pátrání po předcích [18.pdf](#). Lze se i oprávněně domnívat, že tito Francovi ze Lhoty u Nahořan byli příbuznými s Francovými z Libchyně. Mohli tedy být prvními iniciátory seznámení obou mladých lidí. Obec Libchyně leží 10 km západním směrem od Lhoty u Nahořan, tedy přes dvě hodiny chůze. Kde a jak se Václav s Dorotou poprvé setkali, nevíme, ale Václav musel do svatby ujít jistě pěknou řádku kilometrů.

Do Libchyně č. p. 11 [4V.doc](#) (na obrázku stav roubeného stavení z února 2017) [19.pdf](#) se Václav stěhuje ke své novomanželce. Spolu s ním tam zamíříme i my. Jméno obce

Libchyně pochází z „ves Libchy“. My určitě v tomto jméně vidíme i cosi libého, tedy příjemného. Dříve se Libchyně také uváděla jako Lipchyně. První písemná zmínka o vsi pochází z roku 1459 – in villa Libchini curia rustica – ve vsi Libchyně (je) selský dvorec.

Kapitola pátá - Libchyně 1770 - 1826

Václav Kábrt (druhým křestním jménem Josef), byl zakladatelem rodové dynastie kovářů. Kováři se stali jak jeho dva jeho synové, nejstarší Václav v Provodově, nejmladší Josef v Libchyni, tak jeho vnuk Josef v Mezilesí. Ale to jsme přeskočili pěknou řádku let do budoucnosti, tak tedy popořádku.

V chalupě č. 11 v Libchyni jsem měl možnost být osobně i uvnitř, díky panu Josefu Švorcovi z Jestřebí, který zná současné majitele, důchodce z Nové Města. Ti stavení využívají k pobytu od jara do podzimu. Ukázali mi celý vnitřek chalupy i místo, kde byla kovářská pec, dnes již vybouraná. Moje pocity - klid a příjemné mrazení v zádech...

Před popisem událostí v rodině Kábrtových ještě jedno doporučení. Dále uvedené děti Václava Josefa a Doroty jsou vrstevníky Františka Ladislava Heka z Dobrušky (narozen 11. 4. 1769). Pokud chcete tuto dobu a léta následující v této kapitole co nejlépe pochopit a „prožít“, přečtěte si Jiráskova F. L. Věka.

V září 1770 se Dorotě a Václavu Josefovi narodil prvorozený syn Václav, 14. ledna 1773 pak druhý syn, můj přímý předek Jan Nepomucký Kábrt. Oba dva synové se nenarodili do nejšťastnější doby. Vlivem nadměrně deštivých roků 1770-72 byla v celých Čechách neúroda, zavládly tedy ruku v ruce drahota a katastrofální hladomor století, který v těchto letech zahubil v Čechách na 250 000 lidí! Nevíme, jak tyto roky prožívali rodiny Kábrtů a Franců v Libchyni, je však skoro zázrak, že oba dva malí synové, ani nikdo jiný z rodiny, v těchto letech nezemřel. Naopak, v roce 1775 se Kábrtovým v Libchyni narodila dcera Marie.

Ve stejném roce, 16. listopadu 1775, umírá ve Lhotě u Nahořan popisném čísle 16 Anna Kábrtová, rozená Rolcová, vdova po Josefu Kábrtovi. Zápis o jejím úmrtí je zároveň nejstarším zápisem, ve kterém je ve Lhotě uvedeno číslo popisné. [20.pdf](#) Zároveň je uvedeno i místo pohřbu, hřbitov u kostela Svatého Ducha v Krčíně, dnes část Nového Města nad Metují. [21.pdf](#)

Zároveň v těchto letech pokračují panovnické počiny a reformy císařovny Marie Terezie. Jako reakcí na hladomor nechala do Čech přivézt značné množství brambor z Pruska (Branibor – brambor), a tak se v hladových letech 1771-72 v Čechách rozšířilo jejich pěstování ve velkém. V roce 1774 byl vydán Všeobecný školní řád pro všechny císařsko-královské země, který stanovil mimo jiné všeobecnou vzdělávací povinnost pro chlapce i dívky. Byla zavedena povinná šestiletá školní docházka a systém škol. Tedy, postarala se o základní fyzické potřeby svých poddaných a také o jejich duševní rozvoj. Pod zorným úhlem roku 2016, kdy tato slova píšu, má můj obdiv. O to více vyniká neumětelství evropských politiků při řešení těchto problémů v současnosti.

V roce 1775 začátkem března se všichni rychtáři novoměstského panství zúčastnili porady u Nývolta ve Rtyni, vedoucího selského gubernia, za Jestřebí zde byl rychtář Jiří Ččetka, přímý předek pana Josefa Švorce z Jestřebí, o kterém byla již dvakrát v této Kronice zmínka. Příčinami „selské rebelie“ byly jak následky bídy a hladomoru v předešlých letech, tak i pověsti o tzv. „Zlatém patentu“, který údajně Josef II. vydal. Měl zbavit poddané robotních povinností a panstvo ho údajně před poddanými zamlčovalo. Velké povstání roku 1775 se v Čechách projevovalo vřením i na novoměstském panství, a tak se lze oprávněně domnívat, že kovář Václav Kábrt, tehdy dvaatřicetiletý, nestál stranou. Kováři byli lidé odvážní, rebelanti a i jeho poměrně nízký věk tomu nasvědčuje. Nechceme v této kronice rozepisovat poměrně známou historii o tom, jak „dopadli sedláci u Chlumce“, zmíníme pouze to, že zoufalý projev povstalců nebyl marný. Přestože byli rozehnáni, ve skutečnosti svým protestem urychlili to, co Marie Terezie a Josef II. zvažovali už dříve, ale nemohli prosadit pro přílišný odpor vrchnosti. Dne 13. srpna 1775 je vydán Čtvrtý robotní patent, který upravuje robotní povinnosti a je předstupněm ke zrušení nevolnictví.

V letech 1777 až 1788 Dorota porodila další děti, Dorotu, Annu, Josefa, Václava Jakuba a Veroniku, z nichž se všichni, s výjimkou Václava Jakuba, dožívají dospělého věku.

Mezitím však probíhají i „velké“ dějiny, v roce 1778 prusko-rakouská válka, nazývaná válkou bramborovou. Pruskému vojsku totiž v kraji severovýchodních Čech, vydrancovaném oběma armádami, docházely zásoby. Vojáci, kteří se živili často jenom bramborami, někdy i syrovými, upečenými v popelu či uvařenými, trpěli epidemií úplavice. Pruská armáda, neschopná zjednat si na bojišti převahu, se v polovině září vydala na zpáteční pochod do Slezska. V průběhu dvouměsíční kampaně, při níž došlo pouze k jednotlivým srážkám hlídek, ztratila pruská armáda asi 18 000 vojáků, z nichž převážná část zemřela na epidemii úplavice. Tedy i tato válka neválka znamenala ztracené lidské životy, nemluvě o utrpení a strádání obyvatelstva v důsledku již uvedeného drancování kraje oběma armádami.

Ty nejvíce zásadní změny pro život poddaných v habsburské monarchii přinesly v roce 1781 patenty Josefa II. Prvním z velkých patentů byl tzv. toleranční patent. Jako datum jeho vydání se udává 13. říjen 1781, ve skutečnosti však šlo spíš o sérii nařízení, upravujících problematiku tolerance různě pro jednotlivé země monarchie. Toleranční patent rušil církevní monopol katolické církve a dovozoval vedle katolického vyznání také vyznání luteránské (augsburské), kalvínské (helvetské) a pravoslavné. Nešlo o zrovnoprávnění, ale o „toleranci“, tedy jakési trpění odlišné víry. Nekatolická vyznání podléhala řadě znevýhodňujících nařízení, přesto šlo v kontextu doby o zásadní čin v otázce svobody vyznání. Od roku 1782 byla podobným způsobem tolerována i židovská víra.

Dne 1. listopadu 1781 byl vydán tzv. Patent o zrušení nevolnictví, jímž bylo nevolnictví zrušeno a nahrazeno mírnějším poddanstvím. Nadále však byla až do roku 1848 zachována roboty. Tato změna mimo jiné znamenala, že poddaní nepotřebovali souhlas vrchnosti, když se chtěli odstěhovat z panství (například do města nebo na panství jiné vrchnosti), když chtěli uzavřít sňatek s osobou žijící mimo panství, když chtěli dát své děti vyučit řemeslu či studovat, což dříve bez souhlasu vrchnosti nesměli. Z poddanství bylo rovněž možné se vykoupit. Patent umožnil nárůst vzdělanosti, protože více lidí mohlo svobodně studovat. Patent také umožnil rozmach podnikatelské činnosti, protože rolníci či jejich potomci mohli odejít do měst, kde byli zaměstnáni v továrnách, což výrazně podpořilo

průmyslovou revoluci v Čechách. Možnost stěhování do měst podpořila i rozvoj českého národního života v hlavním městě Praze a dalších městech, kde do té doby byla převaha národa německého. Velký reformátor Josef II., známý také jako selský císař, umírá 20. února 1790.

Ale vraťme se do Libchyně, k rodině kováře Václava Josefa Kábrta. Jak jsme již uvedli, všechny děti, až na Václava Jakuba, se dožily dospělosti, což je na tehdejší dobu výjimečné. Všichni si našli svého manželského partnera a oběma rodičům se podařilo být na jejich svatbě, což je také výjimečné, v matrikách totiž často čteme údaj o tom, že ženich či nevěsta jsou synem či dcerou zemřelého.

Václav Josef Kábrt byl, jak jsme již uvedli a později uvidíme, zakladatelem dynastie kovářů z rodu Kábrtů. Vesničtí kováři byli také vesměs podkováři, tedy nejenom vyráběli a opravovali zemědělské nářadí, ale kovali i koně a tažný dobytek. Kromě toho však také trhali zuby, byli - většinou se svými manželkami - i léčitelé. S trochou nadsázky se dá říci, že byli „vesnická honorace“, protože vesnice je opravdu často potřebovala, jak vidíme z předešlých řádek. Boháči to však v žádném případě nebyli, měli většinou spoustu nezaplacených pohledávek mezi svými sousedy, kterým za „zaplat pánbů“ okovali tažné zvíře či opravili nářadí, aby sousedé mohli vyjet na pole.

Druhorozený syn Jan Nepomucký Kábrt se žení jako první 28. ledna 1797. Za ženu si bere Annu Kubečkovou z Mezilesí č. 13, kam se také oba dva odstěhovali. Tato svatba kromě jiného rozhodla, že jejich potomci (a jejich partnerky) měli až do doby zrušení domovského práva v roce 1948, tedy po dobu 150 let, jako domovskou obec Mezilesí. Kromě jiných mezi ně patřila i moje matka.

Ještě v tomto roce se žení prvorozený Václav Kábrt s Justinou Ryšavou z Provodova. V roce 1779 se dcera Dorota vdává za Jiřího Štěpána z Jestřebí a v roce 1801 si dcera Marie bere za muže Antonína Suchánka z Libchyně. V roce 1807 rodina absolvuje hned dvě svatby, Anna se vdává za Jana Zákravského, Josef se žení s Marií Hejzlarovou.

To již se ocitáme v letech napoleonských válek (1803-1815), které se území, kde žila rodina Kábrtů, přímo nedotkly. V kraji proběhlo pouze dvojí shromažďování spojeneckých vojsk. Zejména krátkodobý pobyt vojsk ruských vyvolal u obyvatelstva vlnu všeslovanské vzájemnosti. Na přelomu let 1812 a 1813 pak přes toto území táhly zbytky zbídačených francouzských vojsk od Moskvy.

Nejvážnějším důsledkem napoleonských válek však byl rakouský státní bankrot v březnu roku 1811. Vyjímáme z dobové kroniky rychtáře F. J. Vaváka: „Rok 1811 zůstane v dlouhé paměti nejen v lidech, ale obzvláště v knihách, v zápisích, smlouvách a všelijakých rukopisech, neb v něm staly se takové tvrdé, divoké, truchlivé, zarmoucené a zbídnělé časy, jakéž jsme, krom nepřátelského vpádu, netoliko neviděli a neslyšeli, ale ani v knihách nikdy nečtli ... Ta přeukrutná a všecky lidí ochuzující a zabíjející rána zmenšení ceny těch bankocedul a zvýšení pětkrát tolik všech platů, takže kdo má své povinnosti 100 zlatých, musil dáti 500 zlatých a kdo měl 500 zlatých na hotovosti, zase z nich musil 400 zlatých ztratiti a zůstalo mu jenom 100 zlatých...“.

V této nelehké době žili i Kábrtovi z Libchyně. V roce 1819 si nejmladší dcera Veronika bere za muže Josefa Obsta. V lednu 1820 se pak ovdovělý syn Josef znovu žení. Jeho žena Marie umírá při porodu 2. ledna. Protože Josef potřebuje matku ke svým dětem, uzavírá nový sňatek hned 8. ledna. Může nám to připadat rychlé, ale je to spíše vítězství života nad smrtí.

Libchyňská kapitola mých předků z rodové větve Kábrtů ze Lhoty u Nahořan se začíná pomalu uzavírat... Manželka Václava Josefa, Dorota Kábrtová, rozená Francová z Libchyně, umírá 24. 7. 1820 ve věku 71 let, on sám pak 4. 11. 1826 ve věku 84 let.

Kapitola šestá – Mezilesí 1797-1909

Abychom mohli dále vyprávět, musíme se vrátit v čase do roku 1797 a přesunout se z Libchyně o pár kilometrů východním směrem a výše o 100 metrů nadmořské výšky. Jenom jako poznámka na okraj, ze Lhoty u Nahořan do Libchyně a poté do Mezilesí se moji předkové neustále posouvali do vyšší nadmořské výšky, tedy do horších podmínek – delší zima, méně úrodná půda. Ale nebojte se, postupně se budeme vracet do poloh nižších. Název Mezilesí (lidově Mezles) je již na první pohled zřejmý, první zmínka o Mezilesí u Krčina (Mezylesie ad Krczin) je z roku 1403, v souvislosti s poplatky pro oltář (kostel) v Náchodě.

K Mezilesí mám zvláštní vztah. Moje matka mi vždy říkala, že rodina Kábrtů pochází z Mezilesí, což věděla od svého otce Karla Kábrta a koneckonců tam měla i do roku 1948 domovské právo. Já, přestože jsem občas jezdil do Ohnišova k příbuzným, v Mezilesí jsem byl poprvé až v roce 2013, kdy jsem začínal s genealogií. Do té doby to pro mě byl pojem, něco jako bájná Atlantida. Ale když jsem poprvé uviděl Mezilesí a číslo popisné 13, hned se mi tam zalíbilo, kromě jiného i pro krásný výhled do kraje.

Události, o kterých se zmiňujeme, počínaje rokem 1797, tedy křty, svatby a pohřby, se samozřejmě odehrávaly v konkrétním kostele. Tím kostelem byl pro tuto generaci a generace následující dodnes zachovaný a překrásný dřevěný kostel ve Slavoňově, obklopený do dnešních časů také hřbitovem. [22.pdf](#)

Protože je tento kostel a přilehlý hřbitov spojený s historií rodu Kábrtů (i já jsem ho jako kluk o Dušičkách s dědou Karlem navštívil), zmíníme se krátce o jeho historii a o historii farnosti.

Původní zasvěcení kostela patřilo sv. Martinu. Zasvěcení bylo změněno roku 1683 u příležitosti instalace nového hlavního oltáře sv. Jana Křtitele. Tou dobou byl kostel ve Slavoňově tzv. filiální (podléhající děkanskému kostelu v Dobrušce). Prvním knězem, který zde působil, byl Jan Marvan, jmenovaný lokálním kaplanem

slavoňovské expozitury dne 13. prosince 1786. Prvním zápisem v matrice s jeho jménem, který se vztahuje k historii rodu Kábrtů, je zápis o sňatku z 28. ledna 1797, kdy oddal mého přímého předka Jana Kábrta z Libchyně č. 11. [23.pdf](#) Nově vzniklá expozitura zahrnovala tyto obce: Slavoňov, Blažkov, osada Bradle, Mezilesí, Libchyně, Jestřebí, Sendraž, zemanský dvůr Studýnka, Vanovka, Bohdašín a Zákraví. Uvedené obce se nacházely celkem na třech panstvích, frymburském (později opočenském), novoměstském a náchodském.

Již jsme se zmínili, o svatbě Jana Nepomuckého Kábrta a Anny Kubečkové, z Mezilesí č. 13. K výzkumu historie rodiny Kubečkových bych se chtěl později vrátit, a to ze dvou důvodů:

- Mezilesí č. 13 bylo a je opravdu nejdéle drženým rodinným sídlem rodiny Kábrtů a ještě dnes zde žijí potomci Růženy Kábrtové, provdané Rolečkové, sestry mého pradědy Josefa Kábrta,
- otec Anny, Josef Kubeček se narodil (pravděpodobně v roce 1742) ve Slaném u Náchoda, dnes Slone, část města Kudowa Zdroj v Polsku, okres Kladsko. V tomtéž roce, tedy 1742, po prohrané první slezské válce, postoupila Marie Terezie na základě berlínské mírové smlouvy pruskému králi Fridrichovi II., značnou část Slezska a Kladsko. Slané spolu s dalšími devíti obcemi patřilo i poté do tzv. Českého koutku a jeho historie mne velice zajímá.

Vraťme se však do Mezilesí č. p. 13. Když jsem se seznámil s tím, že v Mezilesí žila početná rodina, v určitém období i 12 dospělých a 8 dětí v pěti rodinách. Říkal jsem si: „Jak se tam jenom mohli vejít a jak spolu vycházeli?“. A to přesto, že si uvědomuji, že nároky lidí na bydlení v té době byly a musely být úplně jiné, podstatně skromnější a i to, že v rodinách platil princip poslušnosti vůči rodičům a muži byly opravdu „hlavou“ rodiny.

I proto jsem si udělal nativní horoskop Jana Nepomuckého, protože jsem podvědomě cítil, že pro něj byla rodina velmi důležitá.

A toto jsem se dočetl: Snaží se poměry a situaci v rodině a v domácnosti neustále zlepšovat. Jde-li o rodinu a domov, je v případě potřeby ochoten i bojovat. Záležitosti doma a v rodině tak zaměstnávají jeho mysl, že o nich dokáže donekonečna mluvit. Vůči členům rodiny je věrný a loajální.

A nyní trocha pohádkového vyprávění. Žil, byl tkadlec Josef. Jeho ženě Alžbětě se narodily tři dcery. Nejstarší Marie Terezie, prostřední Terezie a nejmladší Anna. Marie Terezie však umřela v pěti letech. A protože se manželé již žádného syna nedočkali, Josef se rozhodl, že jeho pokračovatelem v tkalcovském řemesle musí být alespoň jeden z ženichů jeho dcer. To se mu vrchovatě splnilo. V nedaleké Libchyni totiž žili dva šikovní mládenci, oba dva tkalci, vrstevníci a jistě i kamarádi. Terezie se provdala za Josefa Suchánka z Libchyně č. 12 a následovala manžela do Libchyně. Hned o týden později, 28. ledna 1797, se její sestra Anna provdala za Jana Nepomuckého Kábrta z Libchyně č. 11. A nebyla to jistě náhoda, vždyť obě chalupy stály a stojí dodnes hned vedle sebe. Jan Nepomucký s Annou ještě před svatbou koupili od rodičů Kubečkových chalupu za 116 zlatých a 40 krejcarů a žili pak v Mezilesí č. p. 13 spolu s nimi a svými dětmi spokojeně až do své smrti. Já vím, je v tom určitá nadsázka, ale mně se ten příběh líbí.

Skutečnost byla prozaičtější. Janovi a Anně se v letech 1799 až 1810 postupně narodili potomci – Marie, Josef, Anna, Johana a Jan Nepomucký mladší. Osudy těchto dětí, s výjimkou Jana Nepomuckého mladšího jsou mi částečně známé. Protože jsem však v matrikách oddaných a zemřelých farnosti Slavoňov zápis o svatbě nebo úmrtí Jana Nepomuckého mladšího nenašel, usuzuji, že se oženil do jiné farnosti.

Až v roce 1815, 6. srpna, se Janovi a Anně narodil další potomek, můj předek František Serafínský, kterého budeme později označovat jako staršího. Životy všech potomků Jana a Anny byly, alespoň do určité doby, spojeny s chalupou č. 13 v Mezilesí a my si jejich životy alespoň v krátkosti přiblížíme.

Nejstarší dceři Marii se 30. ledna 1825 narodila dcera Anna a hned poté, 14. února 1825 se Marie vdává za otce jejich prvorozené dcery, Jana Příbyla z Nového Hrádku. V roce 1827 se Anně a Janovi Příbylovým narodil syn Jan a v roce 1830 dcera Františka.

Nejstarší syn Jana a Anny Kábrtových - Josef - podědil v genech kovářské řemeslo po dědovi Václavu Josefovi z Libchyně. Dne 24. listopadu 1830 se oženil s Františkou Ježkovou z Mezilesí č. 34. V prosinci 1831 se jim narodil syn Jan, který však po 11 dnech umírá. V roce 1833 se jim pak narodila dcera Marie, v roce 1838 dcera Františka a v roce 1842 dcera Anna. Josef si mezitím na zahradě zřizuje kovárnu, kde chce do budoucna i bydlet. Jde o zárodek budoucího č. 77. Bratr František mu poté odprodá kus zahrady, aby si Josef mohl při kovárně postavit chalupu. Do jejich pravděpodobně šťastného života zasáhne nejdříve nemoc a pak smrt. Františka umírá v 45 letech v lednu 1848 na souchotiny. Vdovec Josef, asi i za pomoci patnáctileté dcery Marie, se musí postarat o dvě malé děti, desetiletou Františku a šestiletou Annu. Nedostí však na tom. Dne 5. února 1855 umírá ve věku 52 let i Josef. Příčinou jeho smrti je „padnutí na hlavu a zmrznutí“, místo úmrtí Rozkoš. Jako dovětek nelehkého osudu sirotků, Marie i Františka umírají jako svobodné podruhyň ve věku okolo 50 let v osmdesátých letech devatenáctého století v Mezilesí.

Druhorozená dcera Josefa a Anny Kábrtových, Anna - aniž chceme jakkoliv moralizovat - asi působila rodičům největší starosti. V roce 1830 se jí ve věku 25 let narodil nemanželský syn Josef Kábrt, otec nebyl uveden. V roce 1836 se jí pak narodil nemanželský syn Jan Knappl a v roce 1840 nemanželská dcera Anna Knapplová. V obou případech se za otce prohlásil František Knappl (narozený v roce 1808, rodem z Domašína u Dobrušky), voják 4. batalionu polních myslivců.

A to je tedy trochu jiná historie, je to příběh věrné lásky, protože František se jako voják oženit nesměl. Svatba tedy byla až 2. srpna 1843, po skončení jeho vojenské služby, která tehdy trvala u pěších regimentů 10 let. Téhož dne legitimizoval Jana a Annu, a ty se tedy staly dodatečně dětmi manželskými.

Další dcerou v pořadí byla Johana. Ta se 20. listopadu 1833 ve věku 25 let stává manželkou Jana Knappla z Domašína. Jan Knappl byl bratrem Františka Knappla. To, že si bratři z jedné rodiny brali za manželky sestry z rodiny druhé, nebyla tehdy až tak neobvyklá věc. Smutnou, ale tehdy také ne výjimečnou věcí bylo, že Johana Knapplová zemřela 8. března 1835 ve věku 26 let na zápal plic.

Jak jsem již předeslal dříve, o životních osudech Jana Nepomuckého mladšího, narozeného 1. prosince 1810 se mi zatím nepodařilo, kromě údajů z matriky narozených, nic jiného zjistit.

Podle další absence matričních zápisů v Mezilesí č. p. 13 se dá usuzovat, že všichni výše zmínění žili v chalupě od narození a po sňatku zpočátku i se svými partnery a dětmi, které se jim zde narodily. Později se však osamostatnili a v chalupě č. 13 žili pouze moji příímí předci z rodu Kábrtů.

Při popisu událostí v životě mých předků z rodu Kábrtů a jejich dalších příbuzných jsem si uvědomil, že bude lepší popsat celé období jejich života v Mezilesí v jedné kapitole. Poté mi došlo, že mnou zvolené časové období 1797 až 1909 se téměř kryje s tzv. dlouhým devatenáctým stoletím, které začíná v roce 1798 Velkou francouzskou revolucí a končí v roce 1914, kdy začala Velká válka.

Pojďme se tedy nyní zabývat dalšími životními osudy rodiny Kábrtů. František Serafínský Kábrt (kterého budeme označovat jako staršího, protože i jeho syn se jmenoval stejně) si bere za ženu dne 14. února 1844 Františku Hrudíkovou z Mezilesí č. p. 20. [24.pdf](#) Hned ve stejném roce, 26. června, se jim narodila dcera Anna.

To jen ukazuje, jak byla katolická morálka, a to nejenom v tomto případě, krátká na mladou horkou krev. Po necelém roce, 2. ledna 1845, kupuje František s manželkou Františkou od rodičů Jana Nepomuckého a Anny chalupu i se zařízením za 220 zlatých. Krátce potom, 19. ledna 1845, umírá ve věku 72 let Jan Nepomucký Kábrt. [25.pdf](#) V zápise v matrice zemřelých je uvedeno chybně ve věku 74 let.

Rok 1846 je rokem dvou smutných událostí. Nejdříve 20. března 1846 umírá ve věku 68 let vdova po Janu Kábrtovi, Anna, rozená Kubečková a v létě, ve věku 2 let, její jmenovkyně Anna, prvorozená dcera Františka a Františky Kábrtových.

V listopadu 1848 se Františce narodil syn Jan a v srpnu 1851 syn Ferdinand. Druhorozený Jan však umírá v říjnu 1851.

4. listopadu 1854 se Františce Kábrtové narodil nejmladší syn, po otci jménem František Serafínský, můj přímý předek, kterého budeme označovat jako mladšího.

Je nutno, alespoň krátce, zmínit rok 1848. Byl rokem revolučním a přelomovým. Revoluční události toho roku nebudeme zmiňovat, ale jedna z nich byla pro obyvatele venkova nejdůležitější. Zrušení poddanství a roboty v Rakouském císařství vyhlásil 7. září 1848 císař Ferdinand I. na návrh říšského sněmu. Jelikož většina půdy byla majetkem vrchnosti, bylo třeba ji nejprve spolu s robotními povinnostmi vykoupit. Poddaní ovšem nemuseli a většinou ani nemohli, zaplatit celou částku za své pozemky najednou, nýbrž měli možnost postupně si rozvrhnout splátky až na 20 let. Jednalo se také o zásadní ovlivnění stavovských výsad šlechty a o celkovou transformaci venkovské společnosti. Za zmínku stojí událost z nedalekého Ohnišova, kam se v naší kronice později také dostaneme. Na pomezí obcí Ohnišov a Bystré byl v tomto roce postaven a posvěcen tzv. Robotní kříž na památku zrušení roboty. Do jámy pod křížem bylo naházeno nářadí, kterým museli rolníci robotovat – vidle, hrábě, kosy, lopaty, motyky a podobně.

Osudy jednotlivých rodin jsme postupně popsali, nyní jenom krátké shrnutí radostných a smutných událostí mezi roky 1848 a 1866.

+Františka Kábrtová, rozená Ježková, manželka Josefa Kábrta, 2. leden 1848, věk 43

**Jan Kábrt, 5. listopad 1848, syn Františka a Františky*

**Ferdinand Kábrt, 7. srpen 1851, syn Františka a Františky*

+Jan Kábrt, syn Františka a Františky, 7. říjen 1851 – věk necelé 3 roky

**František Serafínský Kábrt ml., syn Františka a Františky, 4. listopad 1854*

+Josef Kábrt, kovář, příčina: padnutí na hlavu a zmrznutí, 5. únor 1855, věk 52, místo úmrtí Rozkoš

V roce 1866 vypukl rakousko-pruský konflikt, který začal dne 27. června 1866 bitvou u Trutnova, první a poslední, kterou vyhrála rakouská vojska. V tentýž den proběhla i bitva na Dobeníně u Náchoda, ta však skončila vítězstvím Prusů. Celá válka skončila známou bitvou u Hradce Králové dne 3. července 1866 úplnou porážkou rakouských vojsk.

Krvavá bitva na Dobeníně u Náchoda poznamenala celý region, o kterém v této kronice hovoříme. Přesuny vojsk, odvážení raněných, péče o ně, pohřbívání mrtvých i pronásledování civilního obyvatelstva za skutečnou či domnělou pomoc rakouským vojskům. Zdá se však, že Mezilesí mohlo být pravděpodobně trochu „za větrem“.

Ale pokračujme dál. Z potomků Františka a Františky Kábrtových se tedy dospělého věku dožili jenom synové Ferdinand a František (Serafínský ml.).

Ten starší z nich, Ferdinand se ve věku 22 let žení 6. října 1873. Za ženu si bere jednadvacetiletou Františku Škodovou, z Mezilesí č. p. 75. První dítě, syn František, se jim narodilo 21. ledna 1875, to ještě bydleli v rodinné chalupě v Mezilesí č. 13. Další děti se jim již narodily v Mezilesí č. 49, v roce 1880 Marie Magdaléna, která umírá ve věku 8 měsíců, v roce 1882 Josef a v roce 1889 Bohumil, který umírá týden po porodu. Další osudy Ferdinanda, jeho manželky Františky a synů Františka a Josefa nám zatím nejsou známy.

Mladší syn, František (Serafínský ml.), se žení v roce 1876 ve věku 22 let. Přesné datum zatím neznáme, jejich sňatek je zaznamenán pouze v indexu oddaných, matrika není zatím zpřístupněna. Jeho manželkou se stává dvacetisedmiletá Marie Kosařová, narozená 28. prosince 1849, v Příbyslavi č. p. 28.

František Kábrt mladší a jeho žena Marie kupují od rodičů chalupu č. p. 13, a to 21. března 1877. Do trhové smlouvy je vloženo právo společného užívání chalupy spolu s rodiči.

Toto manželství je požehnáno celkem sedmi dětmi, šesti dcerami a jedním synem. Dospělého věku se však dožijí jenom čtyři z nich. I když vlastně nevím, proč píše „jenom“. Dětská úmrtnost i ve druhé polovině 19. století byla vysoká a je téměř statisticky doložitelné, že od 17. století se v rodinách rodilo 6-10 dětí, z toho dospělosti se většinou dožila pouze polovina z nich. Proto pochválena budiž plodnost našich předků, bez jejich plodnosti by nás nebylo ani 10 miliónů. I tak si někdy připadáme jako malý národ, což však vůbec není pravda.

Františkovi a jeho ženě Marii se narodila 8. září 1877 dcera Anna, o necelé dva roky později, 19. července 1879, syn Josef (můj praděda)[26.pdf](#).

1. července 1881 se jim narodila dcera Amálie, která však umírá 9. prosince 1883 na střevní katar. V roce 1884, 6. června, do rodiny přibyla dcera Marie. I ona však umírá jako batole 10. března 1886, dle úmrtního listu na vodnatelnost mozku. Za rok od jejího úmrtí, 13. března 1887 se Františkovi a Marii narodila dcera Amálie, druhá toho jména.

A následují další dcery, 8. října 1890 Růžena a 1. srpna 1895 nejmladší Anežka, to již bylo její matce Marii 45 let.

V roce 1898, 11. září, se v rodině koná svatba prvorozené dcery Anny. Za manžela si bere dvacetiosmiletého Františka Kačera, tkalce z Bydla č. 10, narozeného v Černilově u Hradce Králové v rodině dělníka. V Mezilesí č. 13 se jim 10. července 1899 narodí dcera Božena.

*Poslední rok 19. století však již další radostnou událost nepřinesl. Ve věku 13 let umírá 28. června 1900 Amálie (*13. 3. 1887). Důvod úmrtí neznáme, matrika*

zemřelých je k dispozici pouze do roku 1895, údaj o jejím úmrtí je však uveden v indexu zemřelých farnosti Slavoňov.

Můj pradědeček Josef Kábrt, jediný syn Františka a Marie, se oženil 30. října 1906. Za ženu si bere Annu Štěpánovu z Ohnišova (* 17. srpna 1886), dceru Vendelína Štěpána (*13. srpna 1845 v Dobřanech) a Marie, rozené Lejskové (*24. srpna 1852 v Ohnišově). Ženich Josef si před svatbou nechal na faře ve Slavoňově 10. října 1906 vyhotovit křestní list: [27.pdf](#)

Moje prababička Anna Kábrtová, rozená Štěpánová, je první osobou z této Kroniky, kterou jsem poznal nejenom z matrik, rodných, oddacích a úmrtních listů či jiných dokumentů nebo fotografií, ale měl jsem tu možnost, až do svých osmi let, se s ní vídat občas v Ohnišově nebo ve Dvoře Králové nad Labem.

Můj děda, Karel Kábrt, jejich prvorozený syn, se jim narodil v Mezilesí č. p. 13 dne 10. července 1907. Za kmotru mu byla jeho teta Růžena, tehdy šestnáctiletá. [28.pdf](#)

Jednou z posledních událostí, kterou zaznamenáme v rodině Františka a Marie Kábrtových je svatba jejich dcery Růženy. Ta si ve věku 19 let bere dne 16. července 1910 za manžela čtyřadvacetiletého Františka Rolečka z Dobřan. V Mezilesí č. 13 se jim 12. ledna 1911 narodil jejich první syn Arnošt, který však umírá ve věku necelého jednoho měsíce. Téhož roku, 22. prosince 1911, se jim však narodil další syn, František, to však již v Mezilesí č. p. 21.

Některé další osudy potomků rodiny Kábrtových, ve spojitosti s chalupou č. 13 v Mezilesí, jsou zachyceny v dokumentu, který zpracovali pánové Suchánek a můj kamarád František Dušek, oba dva z Mezilesí, a já ho zde přikládám. [29.pdf](#)

Než budeme pokračovat dále, ještě něco krátce o osudech Anežky Kábrtové nejmladší sestry Josefa Kábrta. [30.pdf](#)

Kapitola sedmá – Ohnišov, Vanovka 1910-1932

Název obce Ohnišov je údajně odvozen od strážních ohňů, které byly zapalovány na kopci mezi Ohnišovem a Dobruškou, aby signalizovaly blížící se nebezpečí vpádu nepřátel ze slezské strany. Tyto ohně byly viditelné v Opočně, kde sídlila vrchnost. První písemná zmínka o Ohnišově pochází z roku 1471.

Původ jména Vanovka pak nám současníkům připomíná vanu, ale pochází z názvu „Vanova (Vánova) ves“ - osobní jména Váno je variantou Václava. První písemná zmínka o Vanovce je z roku 1544 - díl panství frymburského ves Wohnijssow item ves Wanuwka.

Josef a Anna Kábrtovi se mezi roky 1907 až 1910 se odstěhovali do Ohnišova č. p. 115. Zde se jim narodil 10. února 1910 druhý syn, Josef Kábrt mladší.

Rodina tkalce Josefa Kábrta a jeho ženy Anny, která mu v řemesle pomáhala a příležitostně pracovala jako zemědělská dělnice, patřila k těm chudším. Tento handicap ve startu do života však dokázali oba dva synové, jak uvidíme dále, svojí inteligencí, sociální inteligencí, vytrvalostí a pílí překonat. To vše určitě zdědili po předcích. V rodině byla dozajista, kromě smyslu pro plnění povinností, přítomna také láska. Ten kdo ji v rodině zažije, ji totiž dovede i rozdávat ostatním lidem, a to nejenom ve vlastní rodině. Vzpomínám, jak mi můj děda Karel říkal: „My se s (bratrem) Pepou vždy měli a máme rádi. V životě jsem mu dal jenom jednu facku, to když jsme nesli domů polévku z vývařovny (pro chudé) a Pepa bandaskou točil tak dlouho, až mu vylítla z ruky přímo do příkopu a polívka se vylila. V příkopě už byly vidět jenom nudle“.

Tato příhoda se pravděpodobně stala někdy v průběhu Velké války, spíše v její druhé polovině, kdy se i na venkově projevoval nedostatek potravin. Praděda Josef Kábrt byl pravděpodobně těch největších útrap války zbaven „díky“ svému zdravotnímu stavu. Odveden byl 25. 5. 1916 ke 2. náhradní rotě a k aktivní službě povolán 10. 1. 1917, pravděpodobně do Litoměřic. 30. března však byl

superarbitrován a určen k Landšturmu, a to ke službě beze zbraně. Vojenští páni mu nezapomněli na odchod z armády dát razítko, že tělesné poškození či choroba nevznikly v důsledku vojenské služby. To aby mu nemuseli nic platit. Pravděpodobně již tehdy měl začínající plicní chorobu...

V souvislosti se slovem „superarbitrován“ se v Čechách vnucuje známý dovětek - „pro blbost“ - citát ze světoznámého díla Jaroslava Haška „Osudy dobrého vojáka Švejka za světové války“. Ale Josef Kábrt starší byl, i dle vyprávění své ženy Anny, opravdu chytrý a sečtělý člověk (její vyprávění o tehdy již zemřelém manželovi mi přetlumočila jejich vnučka Eva Červená, rozené Kábrtová, která se právě v den, kdy toto píši - 18. února 2017 - dožívá plná elánu 80 let). To, že takový Josef Kábrt byl, dokládá i moje starší úvaha o tkalcovském řemesle. [31.pdf](#) Tato úvaha však nezahrnuje všechny potomky Josefa Kábrta staršího, kromě jiného předal svoje geny i svému synu Josefovi, který byl litografem, vnučkám Věře - ekonomce v textilním průmyslu, Evě - ekonomce, Janě - projektantce a Blance - učitelce matematiky a fyziky. Vidíme, že pro všechna tato povolání platí věta z úvodu Úvahy o tkalcovském řemesle: „Tkalci byli lidé většinou chytří a sečtělí, zruční a dobří počtáři. Sebemenší chyba v počtech znamenala nenapravitelný kaz v hotovém díle“.

O Velké válce se v této Kronice nechci příliš rozepisovat, ta bude jedním z témat v Kronice rodu Šedivých ze Sedlic a Kronice rodu Matušků z Dobřan, které se chystám, dá-li bůh, napsat v budoucnu. Dva ze čtyř mých pradědů, Josef Šedivý a Ladislav Matuška, totiž 1. světovou válku prožili a přežili na italské frontě. Z doby na počátku Velké války (jak usuzuji ze zdánlivého věku obou bratrů, Karla a Josefa) pochází i rodinná fotografie celé rodiny Josefa Kábrta. [32.pdf](#)

Dovolím si však připomenout, že i pro obyvatelstvo v zázemí nebylo toto období žádnou selankou. V roce 1915 bylo nejvíce odvodů na frontu, neboť dosud neutrální Itálie vypořádala Rakousku-Uhersku válku. Odvody se opakovaly až do konce války. Teď už se armáda doplňovala téměř všemi, kdo měl obě ruce i nohy. Doma proto zůstalo jen velmi málo mužů. Chyběly pracovní síly, povozy i tažná zvířata, která se musela odevzdat pro účely války. Rekvizice obilí a potravin se stávaly

opravdu postrachem. Mletí obilí ve mlýně na černo se trestalo jeho zabavením, proto lidé mleli obilí doma na mlýncích. K regulování spotřeby byly zavedeny lístky, na jejichž podkladě si mohl spotřebitel nakoupit určené množství potravin. Vláda zavedla vyplácení podpor - od 60 haléřů do 10,-K. Začal být nedostatek potravin. Byly sice stanoveny maximální ceny, za které bylo možno prodávat, ale ty se nedodržovaly.

<i>Příklad cen:</i>	<i>v roce 1914</i>	<i>v roce 1918</i>
<i>1kg másla</i>	<i>1,60 K</i>	<i>18,- K</i>
<i>1kg mouky</i>	<i>0,53 K</i>	<i>22,- K</i>
<i>1kg cukru</i>	<i>0,80 K</i>	<i>8,- K</i>
<i>1kg čaje</i>	<i>10,- K</i>	<i>100,- K</i>
<i>dojná kráva</i>	<i>400,- K</i>	<i>10 000,- K</i>
<i>1m plátna</i>	<i>4,- K</i>	<i>30,- K</i>

Oba dva chlapci, Karel i Josef, tedy prožívali dětství v době Velké války - pravděpodobně v Ohnišově - a tam i chodili do školy. Vysvědčení Karla z roku 1919 za školní rok 1918-19 přikládám. Nová republika se skutečně chtěla rychle odtrhnout od rakousko-uherského mocnářství, a tak již je toto vysvědčení na úředním dokladu s československým státním znakem. [33.pdf](#)

Někdy v průběhu 20. let dvacátého století se rodina přestěhovala do Vanovky, číslo popisné 8. Podle mého názoru však v Ohnišově bydleli nejméně do roku 1922, kdy děda Karel ukončil devítiletou školní docházku ve třetí třídě Měšťanské školy chlapecké v Dobrušce. Já si pamatuji, jak mě při procházce v Mladých Bukách napomínal, ať ve „svátečních“ polobotkách nekopu do kamínků a říkal mi: „Já jsem chodil od jara do podzimu z Ohnišova do školy v Dobrušce bos, boty jsem nosil zavázané přes rameno a teprve před Dobruškou jsem si je nazul“. Tehdy jsem ho odbyl slovy: „Dědo, ale dnes je jiná doba!“.

Původní stavení ve Vanovce č. p. 8 dnes již neexistuje, na jeho místě stojí jiný dům. Karel, již jako ženatý muž, začátkem roku 1942, tento domek namaloval. Obrázek visí v předsíni bytu Franty a Blanky Bryknarových v Jaroměři. Děda

později obrázek vyfotil a vytvořil z něj pohlednici, pozdrav z Vanovky. [34.pdf](#) Podle vzpomínky dědy Karla, kterou mi vyprávěla moje teta Blanka, tento obrázek maloval, když byla jeho žena Blaženka (tak jí někdy oslovoval), rozená Matušková, po porodu druhé dcery Blanky (*31. 12. 1941) ve vážném stavu.

Děda Karel a i jeho bratr Josef pomáhali otci již jako školáci při soukání osnovy a útku. Děda po ukončení školy od 1. 7. 1922 do 31. 8. 1923 pomáhal otci a naučil se tkát na ručním stavu a pracím na přípravě osnovy, tedy svoji další profesní „kariéru“ textiláka začínal doopravdy baťovským způsobem.

V roce 1923 nastupuje jako praktikant k firmě Bratří Tausikové v Dobrušce, odkud odešel v roce 1924 do firmy Josef Kudrnáč v Náchodě, protože právě v Náchodě začíná navštěvovat večerní kurzy ve Státní odborné škole tkalcovské, a to v letech 1924 až 1927. [V.doc](#) Jedním, dodnes hmatatelným výsledkem absolvování této večerní školy je pro nás, jeho potomky, model tkalcovského stavu. [35.pdf](#) Dlouhá léta odpočíval v majetku mých rodičů. Když v roce 2010 moje matka zemřela, daroval jsem model Textilnímu muzeu v České Skalici. Zde jej krásně zrenovovali a letos mi napsali: „Model textilního stavu pečlivě opatrujeme. U nás byl vystaven již 2x – v roce 2011, na výstavě k 75 letům muzea, a po celou sezonu v roce 2016 (80 let muzea), kdy jsme v jedné vitríně prezentovaly nejzajímavější přírůstky do muzejní sbírky. Materiály o životních osudech Karla Kábrta ke stavu samozřejmě patří a vytvářejí spolu s ním celek se značnou výpovědní hodnotou“. Textilní muzeum v České Skalici končí v březnu 2017, ale sbírky bude předávat do Dvora Králové nad Labem. O osud modelu tkalcovského stavu se budu dále zajímat a jeden výtisk této Kroniky do Dvora Králové nad Labem nabídnu.

Po krátké, ale nutné odbočce se vracíme do roku 1927. Tehdy děda Karel, po zrušení tkalcovny firmy Kudrnáč, pracoval po krátkou dobu u firmy E. Doctor v Náchodě. Ve svém životopise o tom píše: „Druh zaměstnání mi nevyhovoval zejména proto, že jsem byl denně vystaven nepříjemným výstupům s tkalci, kterým se za nekvalitní utkání jednotlivých dílců srážely poměrně značné částky na pokutách“. Jak dobře mu rozumím! Jako odborník nemohl chyby přehlížet, ale jako

člověk z chudých poměrů a člověk sociálně citící, se nechtěl podílet na „sdírání lidí z kůže“.

*Protože však již tehdy měl dokončenu večerní školu v Náchodě, mohl nastoupit do zaměstnání i mimo Náchod. Děda Karel píše: S povděkem jsem proto přijal nabízené místo technického úředníka v mechanické tkalcovně firmy Adolf Munk v Sopotnici“. Dříve na jejím místě, přímo na soutoku potoka protékajícího obcí a Divoké Orlice na dolním konci Sopotnice, byl starý mlýn. Jedná se o č. p. 237. Továrnu můžeme vidět na nedatované pohlednici, pravděpodobně z 20. let dvacátého století, tedy z doby, o které vyprávím. [36.pdf](#) Přes Sopotnici často jezdím, a to jak služebně na Moravu, tak i s mojí milovanou druhou manželkou, Stáňou, rozenou Junovou (*30. 9. 1955), na dovolenou do Podhajske a do Chorvatska. Při služební cestě 1. března 2017 jsem si tam udělal krátkou zastávku a pořídil jsem fotodokumentaci současného stavu.*

Ještě předtím, než přišel Černý pátek na newyorské burze (24. října 1929) a než začala hospodářská krize, se firma Adolf Munk dostala do odbytových a finančních potíží, které řešila propouštěním dělníků i úředníků. Nejdříve propustila ty, kteří ve firmě pracovali nejkratší dobu, tedy i mého dědu Karla, a to k 30. červnu 1929, nezaměstnaný byl až do 31. října 1929.

Mladší bratr Karla, Josef, byl již v té době vyučen litografem a nastoupil do zaměstnání v tiskárně firmy Bondy v Novém Městě nad Metují.

Kapitola osmá - Vamberk 1930-1938

Jméno Vamberk pochází z německého Waldenberg či Waldberg a znamená lesnatý kopec. První písemná zmínka o něm pochází z roku 1341.

Karel Kábrt dne 1. listopadu 1929 získal místo technického úředníka ve firmě Jan Stáhala, mechanická tkalcovna ve Vamberku. Později byl jmenován vedoucím celého tohoto provozu s velkou samostatností, ale i odpovědností. Majitelé firmy totiž vlastnili obdobnou továrnu v Rumburku a majitel či jeho syn do Vamberka dojížděli jenom občas. S touto firmou a jejími majiteli, jak později uvidíme, byla po poměrně dlouhou dobu spojena profesní kariéra Karla Kábrta. Proto připojuji historické foto továrního objektu [37.pdf](#) a zakreslené umístění na mapě Vamberka (dnes firma Vamtex) [M4.pdf](#). Oba dva podklady mi jako odpověď na můj dotaz hned druhý den zaslala laskavě paní Marie Hulcová z Muzea krajky ve Vamberku.

*Přestože ve třicátých letech celý svět, a s ním i tehdejší Československá republika (ČSR), prožíval hospodářskou krizi, pro Karla Kábrta byla tato léta určitě jedním z nejšťastnějších životních období. Měl práci odpovídající jeho znalostem a schopnostem, měl již vážnou známost a 19. dubna 1932 se v Bystrém oženil s Blaženou Matuškovou (*8. ledna 1910 v Ohnišově č. p. 91), dcerou tehdy již zesnulého Ladislava Matušky, truhláře z Ohnišova (*4. 3. 1881 ve Valu č. p. 40, zemřel v srpnu 1929 ve věku 48 let na zápal plic) a Marie Matuškové, rozené Kárníkové (*10. 9. 1885 v Ohnišově č. p. 94). Svědky na svatbě byli Karlův bratr Josef Kábrt a Blaženčin bratr Josef Matuška (*23. 11. 1912). Ženichovi, nevěstě i oběma svědkům to na fotce velice sluší a moje babička je na fotografii štramanda v tehdy módním účesu. [38.pdf](#)*

Vamberk byl pro mladý pár opravdu požehnáním. Dostali přidělen, pravděpodobně od zaměstnavatele, nájemní byt na adrese Vamberk, č. p. 452. Na fotografii z roku 2012 vidíme dům pouze se zbytky omítky. Za první republiky to však jistě byl pěkný dům na kraji města, sice u hlavní silnice na Rychnov nad Kněžnou, ale při tehdejších znatelně menším dopravním ruchu, bylo takové první

*společné bydlení jistě příjemné, včetně klidného dvorku vzadu a se zelení okolo. [39.pdf](#)
Dům jsem osobně viděl a vyfotil, vždyť je to rodný dům mé matky. I s jeho zanedbaným stavem se však blýská na lepší časy, dům má už nová okna a opravuje se...*

Mladí manželé nezůstali dlouho sami, 24. března 1933, se jim narodila moje matka, Věra Kábrtová. [40.pdf](#) Za kmotry jí byly obě babičky. Porodní asistentkou byla Anna Mertová z Vamberka č. 105. Proč takový detail uvádím? Hned vysvětlím. Následující den, 25. března 1933, se ve Vamberku narodila manželům Josefovi a Anně Hynkovým dcera Jana. Porodní asistentka se krátkou dobu po porodu ještě starala o novorozence a o jejich maminky. Jejím prostřednictvím se záhy obě rodiny seznámily. Rodiny Kábrtů a Hynkových se staly celoživotními přáteli. Navštěvovaly se i v době, kdy se Kábrtovi z Vamberka odstěhovali. Jejich dcery vyrostly, vdaly se a oběma se narodil syn. Věře Kábrtové, provdané Šedivé, syn Zdeněk, Janě Hynkové, provdané Bořkové, syn Lubor. Oba dva jsme přítom narození ve stejný den, 27. ledna 1955!

Ale my jsme nyní teprve v roce 1933. Jak už to v životě bývá, někdo se do rodiny narodí a někdo odejde na věčnost. Ještě ve stejném roce, kdy se narodila moje matka, umírá 7. října 1933 ve Vanovce č. p. 8 Josef Kábrt starší, domácí tkadlec, ve věku 54 let, na rozedmu plic. Již jsme o mém pradědovi psali, zejména v souvislosti s jeho povoláním. Cítím však, že je potřeba ještě něco dodat. Přestože jsem ho osobně nepoznal, jsem přesvědčen, že to byl velice hodný a skromný člověk. Z jeho pohledu na rodinné fotografii to na mne přímo dýchá. Když jsem si vytvořil jeho nativní horoskop, našel jsem tam větu, kterou jsem ještě u žádného člověka nečetl: „V kruhu rodinném je velmi jemnocitný a dokáže vytvořit situace, které se vyznačují harmonií a bezpečím“. Jsem rád, že se zachoval korespondenční lístek, na kterém 10. srpna 1933 psal Kábrtovým do Vamberka. Kromě jiného toto: „...mrzelo nás, že jsme nevzpomněli na Věruščiny jmeniny. Co dělá ten capart? Chodím se na ní pořád dívat do police na fotku“. A my se na fotky také podíváme, s největší pravděpodobností je to ta první nahoře, datovaná 8. 7. 1933. [41.pdf](#)

Z korespondenčního lístku se také dozvídáme, že v té době byl mladší syn Josef na vojně: „Pepa nám také psal, ale neví, kdy ještě přijede na dovolenou. Těší se, že za 4 měsíce bude již doma“. Aby bylo veseleji, připojuji fotografii z vojny, kde je Pepa vyfocen s kamarády. Strejda Pepa byl vždy elegant, a tak je na této fotografii v civilu, ostatní většinou v málo vzhledných uniformách. [42.pdf](#)

A léta běžela, Josef Kábrt mladší se také oženil. Za ženu si 26. září 1936 vzal Jarmilu Dostálovou z Krčína (dnes čtvrť Nového Města nad Metují). Jedním ze svědků byl Josefův bratr Karel. [43.pdf](#) Svatební fotografii přikládám, bez přehánění mi tam oba dva připadají jako prvorepublikové filmové hvězdy. [44.pdf](#)

Před svatbou si Josef nechal v Bystrém vystavit rodný a křestní list. Z něj jsem dodatečně zjistil, že tak jako Karlovi, i jemu byla za kmotru jejich teta Růžena Kábrtová, tehdy ještě svobodná. [45.pdf](#) Dnes již chápu, proč pro mého dědu byla důležitá „teta z Jasenné“. Přikládám její fotografie, na první je zachycena s Josefem (fotil můj děda Karel) někdy na počátku 60. let 20. století. Z fotky je vidět, kde byl na hřbitově ve Slavoňově hrob rodiny Kábrtů před jeho zrušením a přemístěním do Ohnišova. Na dalších snímcích je teta Růžena v různých obdobích svého života a také její dcera Marie Rolečková. [46.pdf](#)

Manželům Josefovi a Jarmile Kábrtovým se 18. února 1937 v Novém Městě nad Metují narodila prvorozená dcera Eva.

Vraťme se nyní ke Kábrtovým do Vamberka. Ve firmě Jan Stáhala děda pracoval až do 30. 9. 1937. Poté provoz převzal nájemce, firma Josef Pick, ale 30. 6. 1938 byl nájemce pro finanční potíže nucen provoz ukončit. A tak byl pár dní před svými jednatřicátými narozeninami pracovitý děda zase bez práce...

Kapitola devátá - Dvůr Králové nad Labem 1939-1947

Nové zaměstnání získal děda Karel po usilovném hledání na základě inzerátu v 60 kilometru vzdáleném Dvoře Králově nad Labem, u firmy M. Mandl a synové, také jako vedoucí provozu, s datem nástupu 1. ledna 1939.

To již jsme v období, které je nutno si připomenout. Je to zmatená a smutná doba od října 1938 do 15. března 1939, která je označována jako druhá republika. Po podpisu hanebné Mnichovské dohody dne 29. září 1939 obsadila německá armáda mezi 1. a 10. říjnem celé pohraničí, které podle této dohody připadlo Německu. Do Dvora Králové nad Labem, který se náhle stal pohraničním městem znatelně zmenšeného Česko-Slovenska, se stěhuje z Vamberka celá rodina Kábrtových. Hranice s Německou říší byla ihned za královédvorským nádražím a již tehdy se do názvu státu vloudila pomlčka. Po obsazení zbytku Československa německým vojskem (tedy Čech, Moravy a Slezska, Slovensko se stalo „samostatným štátem“), se z tohoto zbytku stal Protektorát Čechy a Morava.

Malá Věra Kábrtová nastupuje do první třídy obecné školy pětileté ve Dvoře Králové nad Labem 1. září 1939. Shodou okolností právě v den, kdy zákeřným útokem hitlerovského Německa na Polsko začíná 2. světová válka. Její první vysvědčení se samými jedničkami již nese v záhlaví označení nového „státu“. [47.pdf](#) Po celou dobu 2. světové války pak Kábrtovi bydleli ve Dvoře Králové nad Labem, na adrese Bezručova ulice č. p. 773, v tzv. Mandlovkách, tedy v továrním domě, patřícím firmě M. Mandl a synové.

V roce 1940, 2. prosince, se Josefu a Jarmile Kábrtovým, v Novém Městě nad Metují, č. p. 313/B, narodila mladší dcera Jana a za rok a měsíc, 31. prosince 1941 se Karlovi a Blaženě Kábrtovým, ve Dvoře Králové nad Labem, Bezručova č. p. 773, narodila mladší dcera Blanka. Vždycky se v duchu trochu usmívám, když slyším, že si mladí lidé nechtějí pořídit dítě, protože je nejistá doba. Víím, doba a priority lidí se změnily, existuje více možností plánovaného rodičovství atd. Ale připomeňme si tehdejší dobu, která předcházela narození sestřenic Jany a Blanky.

Roky 1939 až 1941, to byla bez přehánění opravdu nejistá doba. Na podzim roku 1939 dali nacisté českému obyvatelstvu jasně najevo, že nepřipustí jakékoliv projevy odporu či kritiky „nových pořádků“. Nálada ve společnosti byla chmurná, ovlivňovaly ji i další události druhé světové války – rychlá porážka Polska, pakt Hitlera se Stalinem i nečinnost francouzské a britské armády. Byly přijímány nepopulární kroky, jako byl přidělový systém, nucená práce, dvojjazyčné nápisy, omezování kulturního a společenského života. Ve městech byl již patrný nedostatek potravin. Ani rok 1940 nepřinesl lepší vyhlídky, zvláště poté, když před Hitlerem kapitulovala Francie. Pokračovala plíživá germanizace. Karl Hermann Frank, bývalý knihkupec z Lokte nad Ohří, vydal tajné memorandum o konečném řešení české otázky, což se ale neutajilo, protože již bezprostředně po tom pražská služebna SD (Sicherheitsdienst) konstatovala, „že se mezi Čechy šíří pověsti o přesídlení českého národa do Ruska nebo do nějaké kolonie, a že po válce nastane úplná germanizace“.

Vzpomínám v souvislosti s tou nejistou dobou i na vyprávění dědy Karla a mé matky. V době okupace u nich ve Dvoře Králové nad Labem nějaký čas bydlel a studoval bratranec František Kárník. Za stanného práva v době heydrichiády byly prováděny domovní prohlídky s cílem objevit policejně nehlášené osoby. Protože Franta přihlášen nebyl, hrozilo jemu i jim prozrazení. Možné následky toho je lepší si ani nepředstavovat.

Příjemnější vzpomínkou je vyprávění babičky Blaženky - vzpomínala na zrnkovou kávu, která již nebyla v obchodě k dostání. Ale babička měla od příbuzných Kárníkových z Ohnišova - vlastnili obchod a hospodu - zásobu zelené kávy, kterou při slavnostních příležitostech na kamnech pražila.

A ještě příjemnější je vzpomínka dědy. Když jednoho dne dojel večer do Ohnišova k Matuškovým. Zde již byl po otcově smrti hlavou rodiny poprvé ženatý bratr babičky Josef Matuška. Zde již skončila zabijačka, samozřejmě načerno. Děda měl ještě po příchodu do místnosti zamžené brýle, ale hned ho přítomní příbuzní

zahrnovali dotazy: „Tak Karle, co si dáš? Ovárek, jitrničku, jelítko nebo guláš?“. Ale děda na to: „Nejdřív prdelačku“. Všichni se tomu smáli a nechtěli věřit. Děda však, jak ho pamatuji, se rád dobře najedl, ale polévky opravdu miloval nadevše. Ale i na další zabíjačkové pochoutky poté jistě došlo.

Moje prababička Anna Kábrtová, již jako vdova, bydlela dále ve Vanovce č. 8. Někdy v průběhu okupace se stěhuje do chaloupky v Ohnišově, která již dnes neexistuje – stála poblíž Machova statku, na místě, kde se říkalo Na kopci.

U „Mandlů“ (jak se říkalo i v době, kterou již pamatuji) děda pracoval až do konce května 1942. Protože se hitlerovskému Německu nepodařilo v roce 1941 porazit Sovětský svaz v bleskové válce, vyhlásilo totální válku. To znamenalo pro účely války mobilizovat i celé území, včetně okupovaných zemí. Dvůr Králové nad Labem, někdy přezdívaný východočeský Manchester, byl městem textilu a textiláků. V roce 1942 se však většina textilek stala zbrojovkami (mimo jiné i firma Sochor, kde pracoval můj děda Bohuslav Šedivý). I firma Mandl a synové ukončila provoz, stala se z ní do konce války zbrojovka. Děda po předchozí osobní dohodě nastoupil u bývalého zaměstnavatele, firmy Jan Stáhala, která znovu obnovila svoji činnost ve Vamberku. Samozřejmě to znamenalo přes týden odloučení od rodiny a dojíždění každý týden do Vamberka a zpět. Děda mi vyprávěl, že ve fabrice cupovali staré oděvy, a z nich poté předli a tkali „nové“ látky. Mezi starými oděvy byly také vězeňské mundúry z koncentračních táborů, na nichž byly viditelné stopy lidského utrpení. Vyprávěl, jak to na něj působilo depresivně...

Začátkem roku 1943 „dostali u Stalingradu Fricové na prdel“, jak si s radostí sdělovali „smějící se bestie“, tedy Češi. Toto, dle mého názoru hrdé označení, dostali od zastupujícího říšského protektora Reinharda Heydricha. Porážka u Stalingradu definitivně zlomila mýtus o neporazitelnosti Wehrmachtu a stala se symbolem obratu ve vývoji války. Přibližně z období let 1943 a 1944 jsou fotografie rodiny Kábrtových ze Dvora Králové nad Labem, Věrky a Blaničky [48.pdf](#) i jejich sestřenic Evy a Jany Kábrtových z Nového Města nad Metují. [49.pdf](#)

V roce 1944 byla babička Blažena s malou Blaničkou často doma sama. Jak jsme uvedli, ve Dvoře Králové nad Labem teď byly místo textilek zbrojovky. Obyvatelé města tedy měli celkem oprávněné obavy, aby se tyto zbrojovky přímo ve městě nestaly terčem náletů spojeneckých vojsk. Věrku, tehdy jedenáctiletou (zde je na fotografii datované 2. 5. 1944 [50.pdf](#)) odvezl děda Kábrt k babičce Matuškové do Ohnišova č. p. 91. U babičky Věrka bydlela nejméně do 15. února 1945, o čemž svědčí její pololetní školní vysvědčení. Je na něm zajímavé i chybně uvedené datum jejího narození (omyl či úmysl, kdož ví). Znamky byly sehr gut - velmi dobré, tedy samé jedničky. [51.pdf](#)

A po zimě nastalo jaro, tentokrát nejenom meteorologické a astronomické. Bylo to krásné jaro symbolické, které přineslo konec okupace Československa a konec druhé světové války v Evropě.

Děda Karel i po osvobození vedl provoz u Stáhalů ve Vamberku a dojížděl tam až do 15. února 1946. Poté se na stejnou pozici vrátil do obnoveného závodu firmy Mandl. Rodina Kábrtova se v roce 1947 z Mandlovek stěhovala o kousek dál, do „mistráku“ v Raisově ulici č. p. 1042. Byt to byl na tehdejší poměry prostorný, světlý, s velkou zasklenou verandou. Tady Kábrtovi bydleli až do roku 1981.

Karlův bratr Josef osidluje pohraničí, stěhuje se v roce 1946 i s rodinou z Nového Města nad Metují do Liberce. V Liberci žilo až do konce války a následného odsunu převážně německé obyvatelstvo. V liberecké tiskárně se Josef Kábrt v krátké době stává vedoucím a pracuje tam až do důchodu. V domě na adrese Králův Háj č. 240/3 dnes žije Jana, mladší dcera Kábrtových.

Věra v poválečných letech začala studovat, nejdříve reálné gymnázium, ale poté přestoupila na obchodní akademii, obě školy byly ve Dvoře Králové. Blanka v té době začala školní docházku a babička Blažena přestala být ženou v domácnosti, od podzimu 1947 byla zaměstnána jako opatrovnice v jeslích.

Někdy v té době se potkali i mí rodiče, a já tuto dobu - za pomoci dalších dokumentů, vzpomínek zemřelých i žijících příbuzných a posléze i vzpomínek mých - chci jednou popsat v trochu „intimnější“ podobě v další rodinné kronice.

Místo závěru

Život stejně jako vesmír je nekonečný, nebo se nám alespoň takové zdají. Na generace předků neustále navazují generace další, a pokud jeden z rodů již nemá další pokračovatele, je vedle něj nespočetné množství rodů dalších.

*Jak jsme uvedli již v první kapitole, v této Kronice námi popisované rodová větev Kábrtů ze Lhoty u Nahořan „vymřela po meči“, tedy zanikla úmrtím posledního mužského potomka, mého dědy Karla Kábrta, 1. ledna 1981. Nadále však pokračuje po přeslici, čtyřmi vnučkami tkalce Josefa Kábrta (*1879 - *1933), jejich dětmi, vnuky a pravnuky.*

Tak jako se my díváme s láskou, respektem a pochopením na své předky, tak naši předci - jejichž osudy jsme doposud většinou neznali a v této Kronice spolu objevovali - by zajisté milovali a chápali nás, s našimi přednostmi i slabostmi, s našimi životními vítězstvími i prohrami.

V Úpici 10. března 2017

Seznam příloh

Přílohy

- P1 – N Jan Kábrt – Lhota 18. 3. 1643
- P2 - Zdeněk hrabě z Hodic
- P3 - Švédové v regionu Novoměstska a Náchodska – 1639
- P4 - N Matěj Kábrt – Lhota 5. 1. 1647
- P5 - Z Dorota Kábrtová - pohřeb 8. 8. 1659
- P6,P7 – Václav Kábrt majitelem gruntu – 4. 3. 1659
- P8 - Z Kateřina Kábrtová 14. 8. 1682, Z Samuel Kábrt 19. 8. 1682
- P9 - Nové Město nad Metují, kostel Nejsvětější Trojice
- P10 - kostel Svatého Ducha v Krčíně
- P11 – N Anna Rolcová 9. 3. 1724
- P12 - O Josef Kábrt 26. 1. 1738
- P13 - Z Anna Kábrtová, rozená Rolcová 16. 11. 1775
- P15 - Josef Kábrt dostavěl chalupu ve Lhotě č. p. 16 – rok 1743
- P16 - Chalupa ve Lhotě č. p. 16 – stav v roce 2016
- P17 - Chalupa ve Lhotě č. p. 16 – mapa Stablního katastru, rok 1841
- P18 - O Václav Kábrt, 19. 11. 1769, v kostele svatého Petra a Pavla na Novém Hrádku
- P19 - Chalupa Libchyně č. p. 11 – stav v únoru 2017
- P20 - Z Anna Kábrtová, rozená Rolcová 16. 11. 1775
- P21 - Kostel Svatého Ducha v Krčíně s hřbitovem – stav v roce 2016
- P22 – Kostel sv. Jana Křtitele s hřbitovem ve Slavoňově – stav v roce 2016
- P23 – O Jan Kábrt – 28. 1. 1797 - Slavoňov
- P24 – O František Serafínský Kábrt st. – 14. 2. 1844 - Slavoňov
- P25 – Z Jan Nepomucký Kábrt – 19. 1. 1845
- P26 – N Josef Kábrt – 19. 7. 1879
- P27 – Křestní list Josefa Kábrta – vystavený 10. 10. 1906 za účelem sňatku
- P28 – N Karel Kábrt – 10. 7. 1907 – Mezilesí č. 13
- P29 – Osudy potomků rodiny Kábrtových ve spojitosti s chalupou v Mezilesí č. 13
- P30 – Osudy Anežky Kábrtové a jejich potomků
- P31 – Úvaha o tkalcích a jejich řemesle
- P32 – Foto – zleva rodiče Anna a Josef, synové Josef a Karel
- P33 – Karel Kábrt – školní vysvědčení ze školního roku 1918-19
- P34 – Vanovka č. 8 – obrázek namaloval Karel Kábrt v roce 1942
- P35 – Foto – model tkalcovského stavu – zhotovil Karel Kábrt v roce 1927
- P36 – Foto - mechanická tkalcovna firmy Adolf Munk v Sopotnici
- P37 – Foto továrního objektu firmy Jan Stáhala a syn ve Vamberku – 20. léta 20. století
- P38 – Foto – svatba Karla Kábrta a Blaženy Matuškové – 19. 4. 1932 - Bystré
- P39 – Foto – Vamberk, Janáčkova č. p. 452 – stav v roce 2016
- P40 – N Věra Kábrtová – 24. 3. 1933 – Vamberk, č. p. 452
- P41 – Foto – malá Věruška a šťastní rodiče - Vamberk 8. 7. 1933
- P42 – Foto - Josef Kábrt mladší v době základní vojenské služby - 1933
- P43 – O Josef Kábrt mladší a Jarmila Dostálová – 26. 9. 1936 - Nové Město nad Metují
- P44 – Foto – svatba Josefa Kábrta ml. a Jarmily Kábrtové
- P45 – N Josef Kábrt ml. - 10. 2. 1910 – křestní list vystaven 31. 8. 1936
- P46 – Foto – Růžena Kábrtová a její dcera Marie
- P47 – Věra Kábrtová – školní vysvědčení z 1. třídy – školní rok 1939 -40

P48 – Foto – odleva Karel, Blanka, Věra a Blažena Kábrtovi

P49 – Foto – odleva Jana a Eva Kábrtovi

P50 – Foto – Věra Kábrtová – 2. 5. 1944

P51 – Věra Kábrtová – pololetní vysvědčení z 2. třídy měšťanské školy v Dobrušce

Mapy

M1 - Okolí Nového Města nad Metují – 1619

M2 - Okolí Nového Města nad Metují – současnost

M3 - Lhota u Nahořan – mapa stabilního katastru z roku 1840

M4 - Vamberk – letecká mapa – v kroužku Vamtex, dříve Stáhala a syn

Vysvětlivky

V 1 až 5